

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtletno Din 7-50, polletno Din 15—,
celoletno Din 30—.

Pismo iz Beograda

Beograd, 20. oktobra.

Ta teden je bilo v Beogradu že znatno živahnije. Politiki se razgovarjajo in iščejo poti, kako bi drug drugemu izpodnesli tla. Mora se pa reči, da je nastopilo v pogledu nadaljnega razvoja dogodkov že precejšnje pomirjenje.

Vloga naših poslancev iz Slovenije ni baš lahka. Glavna naša stranka, ki sta ji slovenski kmet in delavec žal posvetila svoje zaupanje, je v prav neprijetni zagati. Avtonomija, limanice SLS za nabiranje pristašev, je tako brezizgledna, da je SLS borbo zanjo opustila. Seveda to ne more ostati brez posledic za ugled SLS. G. dr. Korošec se je še lani družil z g. Stepanom Radićem ter se mu vrival kot nekak jerobski svetovalec. Ko se je g. Korošec najbolj zanašal nanj, je g. Radić ubral svojo pot, odklonil republiko in avtonomijo ter jo prepustil g. Korošču.

Zdaj pa je dr. Korošec seveda hud. Kakor je prej prijazno hodil okoli g. Radića, tako se zdaj huduje nad njim. Če g. Svetozar Pribičević včasih ostro prime radićevce, ni to nič čudnega. On je v tem dosleden in je mogoče, da v tem kritiziranju, čeprav često v zelo ostrih oblikah, spozna in prizna tudi nasprotnik, da je v vsem le dober in plemenit namen. A če zdaj g. Korošec napada Radića, češ, da je romal po Moskvi in Londonu, da je bil Matija Čubec, ki je bežal pred mučeništvom in se skrival, je ta stvar zelo nelepa in neiskrena, kajti ni minulo še pol leta, odkar je isti SLS bilo vse sveto, kar je sklenil g. Radić, tudi njegova pot v Moskvo in razni njegovi napadi, ki jih je časopisje SLS s slastjo pogrevalo, pri čemer se je le balo, da bi jih g. Radić nadlicital v hudih besedah.

Res, žalostna je usoda SLS. Kar je včeraj blagoslavljal, mora danes preklinjati, in verjetno je, da bo še blagoslavljal, kar je včeraj preklinjal. Več let že vodi SLS boj proti popolni uvedbi oblastne samouprave in trdim lahko, da je SLS glavni krivec, če danes v Mariboru in Ljubljani še ne zborujeta oblastni skupščini kot naslednici bivših deželnih zborov in če niso novi okrajni zastopi po ustavnih predpisih že izvoljeni. Kakor se stvari razvijajo, bo treba zdaj še prositi, da čimprej dobimo to, kar je SLS preklinjala.

Te dni so klerikalni poslanci poslali v svet samozavestno vest, da so ugovarjali v finančnem odboru proti visokim davkom. V tem oziru smo stvarno vsi enih misli, a ravno

SLS je odklonila skupen nastop poslancev iz Slovenije proti davkom. To je cenena slava, da so se gg. klerikalni poslanci oglašili v finančnem odboru. Vsak poznavalec razmer bi jim lahko naprej povedal, da so se lotili stvari na napačen način in na napačen dan. Več so škodovali, kakor koristili, ker je stvar izgledala kakor pehanje za volilnimi kroglicami in prazno kričanje skozi okno, ter je g. finančni minister, žal, imel prav lahko stališče. Zaradi te nerodnosti bodo vsi nadaljnji koraki mnogo težji, ker je vladna večina radićevcev

Kakor izrecno veva ustava, se je tudi letos pričelo

redno zasedanje Narodne skupščine

z 20. oktobrom. Na prvi seji je skupščina samo izvolila predsedništvo. Naslednji dan je bil prečitan kraljev ukaz o otvoritvi zasedanja, te dni se izvršijo še druge zunanje podrobnosti, na to pa je pričakovati, da se skupščina loti resnega dela, ki je počivalo cele mesece. Predvsem sta na vrsti zakon o invalidih in državni proračun. A kaj še pride, ne moremo prerokovati, ker se prerokovanja slabo obnašajo, kakor so to pokazale dosedanje izkušnje. Zatorej otvoritev rednega zasedanja spremljamo samo z željo, da bi odslej bilo boljše.

Politična živahnost je hipoma zopet narasla. Naravno, da je glavna pozornost predvsem posvečena obema predstavnikoma sedanje vladne zveze

Pašiču in Radiću,

ki sta prejšnji petek imela daljši sestanek ter sta se posebno razgovarjala o tem, kako bi tudi Radić vstopil v vladno ter na ta način tudi on prevzel osebno odgovornost za današnje vladno politiko. Vprašanje, kako in kak minister naj bi postal Radić, postaja vedno bolj zamotano ter je povzročilo že precej spora v vladi. Ne vé se še danes ne, kako se bo to vprašanje rešilo. Ker se obenem pojavljajo tudi druga nespornostna vprašanja, se lahko pojmuje, da tudi današnji vladi ni poslano z rožicami. Medeni tedni so pač minuli in zdaj sledijo zakonske težave kakor povsod v življenju.

A nas Slovence v sedanjih političnih situacijah nedvomno najbolj zanima, kako se v Beogradu obnašajo

slovenski radićevci z g. Pucljem na čelu,

ki se silno bahajo kot podporniki sedanje radikalno-radićevske vlade. Toda Slovenija nima od njihove bahavosti ničesar. Še tistih drobtin, ki jih je «Kmetijski list» napovedoval, ni nikjer ovohati. Jasno je torej, da slovenski radićevci ne pomenijo ničesar, ker

in radikalov odobrila postopanje finančnih oblastev.

Tako je dobra stvar po klerikalni krivdi žalostno propadla. Zelo se bojim, da je zavozena in jo bo prav težko spraviti zopet v pravi tir.

Medtem sva midva s poslancem dr. Pivkom delala za naše volilce, kolikor sva mogla. Ne morem reči, da naju naši prijatelji ne uporabljajo v prav obilni meri za svoje zahteve. Večina zahtev je utemeljenih, le žal, da vsega ne doseževa. Marsikaj vendarle prineseva volilcem, čeprav ne obešava tega na velikih zvonih.

Dr. Gregor Žerjav.

Politični pregled

ne zmorejo ničesar. In ker se v samih Pucljevih vrstah širi nezadovoljstvo proti takšnemu zastopstvu, je «Kmetijski list» ves iz sebe ter zopet po starih, nelepah manirah bruha jezo — proti dr. Žerjavu in slovenskim samostojnim demokratom. Pucljevci imajo velik strah, ker so nekateri listi napovedali, da dr. Žerjav in dr. Pivko vstopita v vladno. Pomislite, kaj bi tedaj bilo z bahavostjo slovenskih radićevcev, ko bi bili gladko potisnjeni ob stran! V tem strahu so začeli na vse pretege kričati, dasiravno je resnica samo ta:

V soboto se je v Beogradu vršila skupna seja poslanskega kluba in glavnega odbora Samostojne demokratske stranke. Na tej seji sta dr. Žerjav in dr. Pivko izjavila, da je treba v Sloveniji tudi pod vladno RR nadaljevati dosedanje delovanje

za enotno napredno fronto

in da morata ne glede na to, kdo tvori vladno, sodelovati z vsemi onimi, ki to hočejo. Ta napoved enotne fronte je «Kmetijski list» zopet spravila iz ravnotežja in s svojim kričanjem zopet dokazuje, da je ne mara. Nič za to. «Kmetiskemu listu» in njegovim gospodom je bilo že večkrat povedano, da se bo napredna fronta stvorila — če ne z njimi, pa brez njih. Stvorila pa se bo, ker to hočejo vsi preudarni slovenski naprednjaki, tembolj, ker je prišel

odločilni čas, da se poruši klerikalizem.

Klerikalni stranki prede slaba. Brezizgledno obsejena na grenki kruh opozicije, preživlja svoje kritične dni. Pristaši odpadajo kakor list za listom, celo duhovniki ne prikrivajo več svojega nezadovoljstva, in pri vsem tem propadanju klerikalne organizacije se zadnje čase vedno bolj govori tudi o predstoječem polomu klerikalnih gospodarskih zavodov. Da bi rešili, kar se rešiti dá, so klerikalni voditelji že parkrat poskušali pririniti se v vladno. Toda vsi njihovi nespretni napori so bili gladko odbiti. Mirno lahko rečemo, da je

klerikalna stranka v opasnosti razkroja, pa naj njena glasila pišejo, kakor hočejo. Vsekakor bodo nastopni meseci v živahnem

toku političnega razvoja prinesli še marsikatero novost, ki bo podrobneje zanimala tudi naše politične čitatelje.

V zunanji politiki še vedno zanimajo Evropo

uspehi konference v Lokarnu.

kjer so zunanji ministri Francije, Anglije, Belgije, Italije, Češkoslovaške, Poljske in Nemčije dne 15. t. m. podpisali važne pogodbe, s katerimi se na mah zopet obnavlja prijateljstvo z Nemčijo. Lokarnske pogodbe so dalekosežnega pomena za vso svetovno politiko. Zbližanje med zmagovalci in med premagano Nemčijo napoveduje novo dobo. Zdaj šele je bivši evropski požar vdušen tudi v pepelu, kjer so zadnja leta še vedno tleli ogorki, ki so ogrožali prej ali slej zanetiti nov vojni plamen. Ta nevarnost je vsaj za dalje časa odpravljena, kar mora z zadovoljstvom navdajati tudi nas.

Na povratku iz Lokarna je češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš v sredo došel na Bled, kjer ga je že pričakoval naš zunanji minister dr. Ninčič. Vršil se je

dolg razgovor.

v katerem je dr. Beneš podrobno informiral Ninčiča o konferenci v Lokarnu. Oba ministra sta zopet očvrstila zavezništvo naše in češkoslovaške države, s katero osobito v zunanji politiki napram Nemčiji dosledno nastopamo vzajemno. Opoldne se je nato doktor Beneš odpeljal proti Pragi, dr. Ninčič pa se je vrnil v Beograd.

DOPISI

GORNJI LOGATEC. Sokol prične z letošnjimi zimskimi predavanji v nedeljo dne 25. t. m. Predavanje se vrši v ljudski šoli ob pol 3. popoldne. Predavati bodo po posredovanju Zveze kulturnih društev v Ljubljani in zdravnik državnega higijskega zavoda v Ljubljani «O jetiki». Predavanja bodo spremljale skioptične slike in bo radi

več raznovrstnih predavanj. Prvo zelo zanimivo predavanje «Nebesa in pekel pri starih narodih» g. profesorja R. Pavliča se bo vršilo v nedeljo 25. t. m. ob enajstih dopoldne v šoli. Vstop vsakomur prost.

JEŽICA. Nedavno tega je imel dr. Korošec v našem Društvenem domu tajen shod. Da se politika SLS razklada samo še pri varno zaprtih in pred politično najmanj samostojnimi občani, je za SLS kaj slabo znamenje. Pa shod pustimo ob strani. Samo to omenimo, da je prostore zanj dal župnik g. Košir, in sicer Društveni dom, ki je cerkvena lastnina. Če bi župnik napram vsem drugim strankam bil enako uslužen in dajal prostore v rabo vsem organizacijam, ki na vzgojnem polju kažejo vsaj take uspehe kakor Marijina družba in Orli, bi se seveda nad shodi SLS v Društvenem domu ne spodtikali. Kaj pa je prinesla klerikalna politika v zadnjih sedmih letih dobrega ljudstvu, da se ji dajejo na razpolago kar cerkveni prostori? — F a r a n i.

GRADEC PRI LITIJI. Dne 30. avgusta so bile občinske volitve za občino Hotič. Naša napredna stranka se je dobro držala in je dobila tri odbornike. Zaenkrat lep uspeh. Proti volitvam je bila vložena pritožba in sedaj čakamo odgovora iz Ljubljane. Imamo gerentstvo, s katerim smo prav zadovoljni. Gerentstvo je napravilo z velikim trudom in delom red v občinski upravi. — Šolska stavba v Hotiču je končana. Posledje je vzdignjeno za eno nadstropje, tako da je nastala iz enorazrednice sedaj dvorazrednica. Stalo je vse 300.000 Din. Zahtevamo, da se v takoj razpiše druga učiteljska služba, da se v prithičju postavi v drugi sobi stanovanja peč kakor v sobah zgoraj in da se zazidana vrata zopet odprejo, da se stanovanje uredi, kakor je bilo prej. Šolski vrt mora služiti šolskim učnim, ne pa zasebnim namenom, ali pa naj se razdeli med obe učni mož. Čas je tudi, da se voli nov krajni šolski svet. — Imam, gospod urednik, še več novic, ki pa naj ostanejo za prihodnjic, ko pride zopet čas volitev, za katere naj se naša demokratska stranka dobro pripravi, da dobimo županstvo v Gradec in ne v Hotič. Saj smo novo šolsko stavbo plačali večinoma samo mi Gračani, največ zasluzka pa so imeli Hotičani.

BOŠTANJ OB SAVI. Zveza kulturnih društev v Ljubljani je obljubila prirediti v letošnji seziji

se je mudil pri rimskem templju, «Judovju» imenovanem, ravnatelj ljubljanskega muzeja. Ker ni bila osnažena okolica že precej let in je poraslo prostor grmičevje in robidovje, ki je ogrožalo spomenik, je dal vse temeljito osnažiti, tako da je sedaj najlepši pogled na kraj, obrobjen z velikimi pečinami. Očiščena je tudi oltarna plošča, ki je enako muzejska last. Ker je to rimski zgodovinski spomenik in stoji že okoli 1700 let, a je kljub temu še dobro ohranjen, se prosijo domačini in posetniki, da čuvajo to ploščo pred po-

TALČJI VRH V BELI KRAJINI. Zadnje dni se je mudil pri rimskem templju, «Judovju» imenovanem, ravnatelj ljubljanskega muzeja. Ker ni bila osnažena okolica že precej let in je poraslo prostor grmičevje in robidovje, ki je ogrožalo spomenik, je dal vse temeljito osnažiti, tako da je sedaj najlepši pogled na kraj, obrobjen z velikimi pečinami. Očiščena je tudi oltarna plošča, ki je enako muzejska last. Ker je to rimski zgodovinski spomenik in stoji že okoli 1700 let, a je kljub temu še dobro ohranjen, se prosijo domačini in posetniki, da čuvajo to ploščo pred po-

nazaj, češ, da brez njega vendar ne more na božjo pot. Pa smo ji nazadnje le ubranili. Mislim, da je molila tudi brez rožnega venca. Drugo pa je polivalo že pri prvem hribu; mislila je uteči nazaj, pa se je le opogumila. «Hvala Bogu, da le nisem ušla!» je rekla na vrhu, ker ji je bil vseh spremljevalcev smeh in sploh cela božja pot.

Prilezli smo že v precejšnjo višino. Globoko pod nami je ležala dolina, vsa vijoličasta, kopa-joča se v jutranjem solncu. Trg Ljubno se je zdel kakor na dlani. Dobro sem razločil domačo hišo in vrt, krave na gmajni, srebrn potok, vijoč se po njej, penečo reko, hčerko naših belih planin, ki so se grele v solncu vse skalnate in veličastne. Ojstrica, Planjava, Raduba in Peca so se gledale v solncu.

Deveto uro je zvonilo v dolini, pri fari in podružnici; bajno je donel, brnel bronasti glas do nas v višavo, kakor da zveni nekje daleč tam za devetimi gorami in vodami. Pa je le naša farna mati pošiljala zadnje pozdrave in želela srečen pot.

Prišli smo mimo travnika, na katerem je kosilo pet koscev; prvi s «šnajtom», kakor pravijo pri nas krivcem za klobukom. Kakor jekleni modrasi so sikale kose in izpodjedale travo, posuto z bujnimi, omamno dehtečimi planinskimi cvetkami.

Fantom pa so žarela lica in brnel zdravi smeh v čistem planinskem zraku. Skril se nam je razgled, ko smo stopili v košat smrekov gozd, na cesto planinsko, mehko kakor preproga.

Malo časa, četrte ure, nas je obdajalo zelenje; razgrnilo se je, razprostrlo, da se je pokazal kmetški dom s skednji, hlevi, s hruškami in orehi, nageljni in resedami. Slovenska planinska domačija v miru planinskem, v zraku, ki ga srebriše,

Zvonko Ermenc.

Romanje k Sv. Križu

Ko odkrijejo slovenske gore pomladi prvič bele kape, da jih shranijo za prihodnjo zimo, ko jih zamenjajo za zelene naglavne rute, ko vrši po mladem listju pomladnega drevja kipeče življenje, ko poleti zore žita, ko jesen vsa rumena in zrela diha smertonosne dihe v zelenje, od snega do snega, roma naš človek, naš kmet.

Ni ga ne straši, če kličejo njive po plugu, če travniki tožijo, da jim po glavah raste mah in gnije listje še od jeseni, če trepeče zrela pšenica v strahu pred ledenimi zrni, ki lahko zahrešče vsak hip po zlatem klasju, kmet naš roma!

«Pridem v dveh dneh nazaj! Če se ne odtrgam od dela, ne pridem nikdar od doma, ne pogledam nikoli čez plot domače fare. Delo pa itak gleda iz vsakega kotička, dan za dnem, leto za letom. Bog pa kliče, tudi ž njim imam račune ne samo s teboj, zemlja rednica!»

Tako se tolaži, ko stopa z dežnikom in culo čez ramo na daljno pot, na božjo pot. —

No, mene ni posebno tiščalo delo, ko sem se vrnil po dolgem letu iz mesta domov pod rodni krov.

Čas počitnic je zadihal z vso svojo prostostjo in brezskrbnostjo. Bele hiše, rdeči farni zvonik, podružni cerkvi na hribih, reka šumeča: vse me je pozdravljalo.

Tiste dni so se odpravljali romarji na božjo pot k Sv. Križu pri Belih vodah. Znana je ta božja pot ne le po bivši Štajerski in Kranjski, še bratom za Sotlo in Korotanem «gor za izarom», vsem je znana. Prepričajo te o tem neštevilni podpisi, katerih so črni vsi zidovi cerkve božjepotne, posebno še majhne, stare cerkvice,

ki stoji zraven nje. Še zidovi «svetih šteng» ti pričajo o množicah, ki so tekom let romale k Sv. Križu. Na božjo pot so se odpravljali tudi moji znanci, sam mlad svet.

«Kaj, ko bi jo mahnil z njimi,» mi je planilo v glavo. Čas imaš, ne zamudiš ničesar v teh dveh dneh...»

V hipu je bil sklep storjen. Uresničiti ga je treba. Kmalu smo bili zmenjeni, da drugo jutro odrinemo čez gore.

Rosno jutro je bliskalo v travi in modro žarelo na poletnem jutranjem nebu.

Majhna je bila družba nas mladih, pa zabavna. Tri dekleta, ki jih je Bog ustvaril menda za sam smeh, in dva fanta, izmed katerih se eden od sreča rad smeji, drugi pa «šaljivi Jaka», da mu je treba iskati para. Še sedaj sem mu hvaležen za smeh.

Napravili smo tako kakor tisti, ki je z levo roko segel za hrbtom v desni hlačni žep, pa je ponosen dejal: Po najbližji poti!

Iz našega trga se vije pot po klancu mimo podružnice v hrib, mimo petih kmetov, Zelenaka, Oltarja, se izogne planinske planote Travnika, čez planinske pašnike in gozdove, se dvigne v serpentinah na Hlipovec, na bivšo koroško-štajersko mejo. Gre dalje po vrhu Komna, Kerneza, Krumpačke planine, Gočkih planin, zavije v grapo dve uri navzdol, kakor v pekel, potem pa kakor v nebesa k Sv. Križu, ki kraljuje na višini, visoko nad Šaleško in Savinjsko dolino.

Hodili smo od sedmih zjutraj do petih zvečer skoro brez prestanka. Prišli pa bi šestih urah, če bi zbrali drugo pot.

Ne bom omenjal podrobnosti hoje; omenil bi le, da je eno deklet obupavalo, ker je pozabilo doma rožni venec; po vsej sili je hotela četrte ure

škodbam. Podoba je vsekana v živo pečino in se torej ne da odločiti in tako shraniti v muzeju.

NOTA ŠTIFTA PRI GORNJEM GRADU. V nedeljo 25. t. m. ob 10. dopoldne bo pri nas slavnostno odkritje spominske plošče vojakom našega kraja, padlim v svetovni vojni. Poteka že sedem let, odkar živimo v Jugoslaviji in odkar se je nehale svetovno klanje. Mnogo je zahtevala vojna žrtev tudi od nas. V spominski plošči, ki se bo odkrila v nedeljo, so zapisana za vedno imena vseh padlih vojakov župnije Nove Štife. Vabljeni ste od blizu in daleč, da se udeležite odkritja.

DRAMLJE. Šest dni delaj, sedmi dan pa počivaj! Po dosedanjih običajih smo pač le nedelje in praznike spoštovali ter opuščali težka dela. Večkrat so nas gospod župnik okarali na prižnici, če so opazili, da bi bil kdo izvrševal na gospodov dan bolj težavno delo. No, pa župnikova služinčad bi se morala vzdržati ob nedeljah takih težkih del. Bila je kvaterna nedelja, ko je župnikova dekla pipala repo na njivi. Torej tudi za te naj velja zapoved spoštovanja praznikov in nedelj.

SV. KRIŽ NAD MARIBOROM. Tudi tukaj na naši severni meji, čeprav teden pozneje, smo obhajali petletnico nesrečnega koroškega plebiscita. Javno manifestacijo na prostoru pred cerkvi je otvoril g. župan. Kot slavnostna govornika sta nastopila g. župnik, ki je v lepih in vzvišenih besedah orisal življenje koroških Slovencev pred glasovanjem, in šolski ravnatelj gospod Hlebec, ki je ljudstvu obrazložil trpljenje naših bratov po plebiscitu. Nato so sledile deklamacije. Tukajšnji pevski zbor je pa zapel par koroških narodnih pesmi. H koncu se je prečitala resolucija, ki se odpošlje kraljevi vladi v Beograd. Za Jugoslovensko Matico se je nabralo 300 Din.

Razlika.

Zena: «Pravijo, da sedem krojačev napravi moža. Kakor se mi pa vidi, za tebe ta izrek ne velja.»

Mož: «Ne vem, toda z gotovostjo morem trditi, da me ena šivilja lahko uniči.»

da se ti širijo pljuča, da zardevaš, da živiš dvakrat, da pluje kri po žilah kakor hudournik.

Pred hišo smo odpočili; lipa je cvetela nad nami, čebele pirovale v cvetju. Brnenje čebel in pošumevanje smrek, tisto tajnostno, ki je lastno samo smrekovim vrhovom, v bujnem rastju planinskem. Drugače pa tišina kakor v nirvani, kraju večnega miru.

Naš Šaljivi Jaka je smuknil v hišo brez besede. Koj nato pa se je prikazala kmetica z latvico mleka. Kakor dež razpaljeno grudo, je hladilo mleko našo razgreto kri. «Bog lonaj, pa še drugič bodi prošena,» kakor pravijo pri nas.

Pokramljali smo malo, nato pa odrinili. Pridružil se nam je gospodar s hčerjo in sinom, zgovoren in posatven, v najboljših letih. Dekle pa tip kmetske deviške sramežljivosti: tiha in molčeča, zardevajoča ob vsakem pogledu kakor poljski mak. Čedna, bi rekel, pa za božjo pot mnogo pretiba. Mogoče se motim; za svojo božjo pot, za molitev, je bila najbrž dovolj glasna, le za našo božjo pot se je zdela meni vse prej, nego zgovorna. Fant je bil malo manj plah, kmetski fantovski ponos ga je opogumil, odprl pa tudi ni vso pot niti enkrat ust!

Pa je prikrevsala za nami še bližnja posestnica z majhnim fantkom, ki se je držal za krilo, pa prst je držal v ustih. Prvič je šel tako daleč od doma, pa je pretolkel vso dolgo pot pogumno, ne da bi enkrat potožil, da ga noge bolé. Mati je bila silno pobožna in je na glas molila v cerkvi pred pridigo. Roma pa kakor večni Jud, Ahasver; menda ni božje poti blizu in daleč po Sloveniji, da je ne bi obiskala že večkrat. Še celo v Italiji v «Klozetu» je bila, kjer se zdravijo obsedenci. Nekateri tulijo, da je strah in groza!

Kmalu so nas objeli prastari bukovi gozdovi s temnimi stoletnimi bukvami, ki so last ljub-

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

VOŠČENKA.

Létos se hvalijo s sadno letino posebno na Dolenjskem in sosednjem Štajerskem. Med sortami jabolok, ki so na Dolenjskem posebno dobro uspele, se imenujeta voščenska in kanadka. Ti dve sorti sta v resnici tako odličnih lastnosti, da zaslužita še vse več pozornosti in vpoštovanja za nove nasade.

Kanadka je tuja sorta, ki se je pa pri nas z uspehom udomačila. Prej so jo imenovali tudi «pariški rambur». Debela jabolka so nekoliko robata z rujavkasto in pikčasto kožo; drevo samo ima pa bolj poflačen vrh s temnozelenim in zdravim listjem. Podobne rasti je tudi naša voščenska, ki dela tudi raje bolj nizek vrh in ima močno razvito in temnozeleno listje.

Voščenska je domača sorta, na katero smo Dolenjci lahko ponosni. Lahko bi nam prinesla ta sorta bogate tisočake v deželo, ako bi se zavedali njene vrednosti kot zimsko eksportno jabolko in ako bi se poprijeli njenih nasadov v večji meri povsod tam, kjer nam dobro uspeva in bogato rodi. Voščenska se odlikuje po svojem finem in silno prijetnem kislasto-sladkem okusu, ki v dobro dozorelem stanju močno spominja na okus oranž ali pomaranč. Pri tem je zelo sočna in mehko-krhkega mesa. Glede sočnosti in svežosti finega okusa presega tudi priznano dobro kanadko. Razen tega se po zimi bolj drži in ostane do zadnjega sočna.

Spričo vseh teh njenih prednosti bi jo morali po Dolenjskem še vse bolj ceniti in sicer po vseh tistih krajih, kjer se danes z vspehom prideluje. Po teh krajih bi jo morali splošno razširjati in razmnoževati, tako da bi prišli sčasoma vendar tako daleč, da da bi jo lahko pošiljali v druge dežele v celih vagonih. Naj se prepričajo po drugih krajih, da imamo tudi v naši deželi tako zlahko sadje, da se lahko kosa z najbolj žlah-

ljanskega škofa kakor sploh večina naših višjih planin in gozdov.

Slast je hoditi po takšnem gozdu. Belkast-siva debla dvigajo vrhove v višine, razprostirajo veje, dolge, z drobnim listjem posute, obrastle z zelenkastosivimi lišaji. Kakor težki baldahini temnih, zelenih preprog valovijo v vetru veje. Siva debla, temno zelenje, tla rjava od debelo nagromadenega listja, ki prani in gnije. Tihi šumi vejevja, od daleč udarci žolne, trkajoče na debla, čebljanje majhnih potočkov, ki curljajo, skačejo hip za hipom čez granitno kamenje, ki ga je polna vsa struga.

Bukve pa strme in se čudom čudijo našemu smehu, ki neprestano vrši v gozdni samoti; redkokdaj vidijo te samotarke, da hodi po tej poti človek, pa še ta je tih od skrbi in dela. Mi pa, brezskrbni, mladi, v smehu in veselju, kakor da ne živi tam daleč v dolini svet s skrbmi in težavami, z boljo in jokom, s strahom in skrbjo za bodočnost.

Poprek vodi pot dolgo uro. Včasi se odpre razgled po naših visokih kmetijah, ki so oddaljene po tri do štiri ure od trga. Vsako pobožje hriba venča ponosen, lep kmetski dom.

Širne so planine. Ure in ure daleč sama gora, hrib in grapa, gozd in pašnik, njive in polja, rastje in žitje tega, daleč od sveta odrezanega kosa naše zemlje. Pokrajina, razprostirajoča se med Boskovcem in Tirom, Komnom, Travnikom in Peco ter Raduho sliči notranjosti Pohorja, samo višja, bolj razdrapana po površini in manj znana je še nego omenjeno pogorje.

Gošče je slednjič konec; odpre se prosta pot čez planinske travnike in pašnike, posejane z raznobojnimi planinskimi cveticami. Posekane jase žare večinoma rdeče, pašniki pa bleste pla-

nimi in svetovno priznanimi sortami drugih krajev, kakor so n. pr. tirolski rožmarin, tirolski beli zimski kelvil, štajerski mašanekar itd.

Danes se prodaja pod imenom voščenska tudi neka druga sorta, ki se goji v okolici Besnice na Gorenjskem in ki je znana zaradi tega pod imenom «besniška voščenska». Ta voščenska ima sicer svojo bledovoščeno barvo od vsega početka, je tudi zelo trdna, po okusu jo pa sploh ni primerjati z dolenjsko voščenko.

KISANJE ZELENE KRME V JAMAH.

Pri večjih posestnikih se navadno zgodi, da preostajajo jeseni tolike množine zelene krme, da je ni mogoče porabiti v svežem stanju; posušiti se pa tudi ne da, ker je čas prepozen in ker nima solnce več potrebne moči. Nekatera zelena krmila so pa sploh taka, da jih ni mogoče posušiti, kakor n. pr. razna cima.

Taka pozna zelena krmila se dajo še najbolj uporabiti, ako jih stlačimo v jame, da se tam okisajo, slično kakor n. pr. kislo zelje v kadeh. Tako okisani krmili se živina hitro privadi in jo potem prav rada žre. Največ vredno je pa to, da se krave pri taki klaji prav dobro počutijo in da nam bolj molzejo kakor ob sami suhi krmili.

Izkušnje z okisano zeleno krmo so doslej tako dobre, da so začeli na večjih posestvih nalašč pridelovati zeleno turšico, da jo kisajo v jamah in pokladajo po zimi molzni govedu. Zelena turšica dobi v šestih tednih prijeten, kiselkast okus in duh po jabolčnih tropinah.

Kisanje zelene krme je docela preprosta stvar. V ta namen napravimo najprej jamo, ki je en meter globoka (pri večjih jamah tudi več), dva do tri široka in po potrebi dolga. V to jamo stlačimo zeleno turšico in druga taka krmila, ki jih zrežemo, da se lažje in bolj stisnejo. Vrh zemlje napravimo še kup in ga stlačimo v podobi strehe, nato pa pokrijemo dobro z zemljo. Še prej se pa priporoča, da pokrijemo stlačeno zeleno krmo s tenko lego slame, da se krma ne onesnaži. Plast zemlje, s katero pokrijemo ves kup v podobi groba ali sipnice, bodi 30 cm debela, da ne moreta zrak niti moča tako lahko

menastorumenno, ker ti travniki so domačija velike rumene, zdravilne arnike.

Dospeli smo do pastirskih koč, napili se kristalne vode pri pastirjevem studencu, nato pa odrinili dalje.

Pot se je pričela vzpenjati strmo navzgor; senčna sicer, toda kljub temu nam je lil pot v debelih curkih. To je pot, ki vodi čez Hlipovec, tvori nekako sedlo, kjer je prehod v Črno na Koroškem najlažji.

Na stari bukvi kraj poti že blizu vrha sameva nekdanj slikana, sedaj vsa preperela deščica, delo domaćega kmetskega slikarja, ki pravi, kako sta dva kovača, ki sta v mrzli zimi, vračajoča se iz Črne, na tem mestu zmrznila v snegu. Zajela ju je najbrže noč, nista mogla dalje, visok sneg je bila njuna mrtvaška postelja do spomladi, ko so ju našli potniki že napol strohnela na poti.

Vrh Hlipovca je pašnik. Na sredi stoji lesen križ; tu je meja bivše Koroške in Štajerske. Mi smo krenili na desno, po strmi rebri na Komen.

Krog poldneva smo dospeli na vrh. Drevje, ki je prihajalo proti vrhu čimdalje nižje in zaniknejše, ker ga ovira planinski veter, ki veje tod v poletju in zimi, je proti vrhu prenehalo popolnoma.

Vrh je sama trata planinska, sočna paša govedi, ki se pase vse poletje po Komnu in vseh vrhovih tja do konca Gočke planine, ki se strmo spusti v dolino.

Pred nekaj leti je stal na vrhu samo lesen križ, ki še sedaj sameva tamkaj, toda kmetom se je zadrželo, da je vrh Komna svet kraj, češ, da je marsikdo, ki je poromal in molil na vrhu, bil uslišan, in so postavili zato nedaleč od lesenega križa zidano kapelico. Domač umetnik ji je okrasil stene z okusnimi lesenimi rezbarijami, obesil po vseh stenah polno svetih podob in podobie,

blizu. Tudi se morajo pozneje nastale razpoke zadelati.

Kjer gospodarji zeleno krmo jeseni redno na ta način kisajo, imajo nalašč za to betonirane jame, ki so bolj čiste in snažne.

Tudi za prašičjo klajo se prireja taka kisava iz različne cime, ki nam ostaja v pozni jeseni. Za male količine zadostujejo tudi pripravne kadi, kakor jih rabimo za drugo kisavo.

TREBLJENJE TRAVNIŠKIH JARKOV.

Naši travniki trpe v mnogih legah veliko škodo zaradi preobilne moče. Pičli in slabi pridelki se dobivajo po takih mestih. Namesto dobrih trav in sladkih zelišč nam rastejo po takih prostorih kisle, borne trave in razne plevelne rastline in mah, ki dajejo slabe košnje in malovredno krmo. Nobeno gnojenje nam ne zaleže dosti.

Po takih legah ni druge pomoči, kakor da jih osušujemo in potem dobro gnojimo. Preobilno moče je treba odvajati, da se zemlja osuši. To pa dosežemo s pravilno vrezanimi jarki in skupnim vodotokom, ki odpeljejo vso vodo v bližnji potok ali reko. V tako mokrih letih, kakor je bilo letošnje, se vsa škoda mokrotnih in mokrih leg še huje občuti kakor ob drugih navadnih letih.

Po raznih travniških legah imamo za odpeljavanje moče že vrezane potrebne jarke, zvečine jih pa po takih legah še manjka. Za tisoče in tisoče bi se lahko izboljšali prihodki s takih leg, če bi se osušile s potrebnimi jarki in odtoki. Veliko bi to zaleglo pri naši živinoreji in sploh pri vsem gospodarstvu! Bogati zakladi, ki počivajo zdaj v zemlji, bi se s tem odkrili. Pokazala bi se vsa druga rodovitnost po takih mestih. Lotiti bi se morali takega dela po mnogih legah z združenimi močmi, da bi kaj izdalo, da bi bilo vse delo ceneje in da bi dobili potreben odtok vode. Marsikje bi se dalo pa tudi še posamezno doseči lepe uspehe, če bi vrezali po travniku potrebne jarke.

Take travniške jarke, ki služijo odvajanju preobilne moče, je pa treba čistiti in trebiti. Prav sedaj na jesen je čas, da se lotimo tega dela. Marsikje so jarke že zaraščeni in zadelani tako, da se voda ne more več gladko odtekat, ker smo te

jarke preveč zanemarjali in opuščali pri njih vsako delo. Ker nam s takimi jarki ni ustrezno, je treba, da jih zopet očistimo in do tal iztrebimo. Iztrebljena zemlja naj se poravna po travniku, ruša pa zapelje na kompost, da tam segnije. Kompost sam naj se pa zvozi na travnike, kakor hitro je goden za to. Ta trud in ti stroški, ki jih imamo s trebljenjem in čiščenjem travniških jarkov, se nam hvaležno vračajo v večjih in boljših pridelkih.

SUROVA IN OPLOJENA ZEMLJA.

Zemlja, ki jo danes obdelujemo po naših nji-vah in v druge namene, je različna po svoji prirodni sestavi kakor tudi po stanju in stopnji dosedanjega obdelovanja in gnojenja. Najbolj se to opazi pri težki ilovnati zemlji in pri lahki peščeni zemlji. Mestoma vidimo, da izgleda zemlja kakor bi bila še čisto surova in mrtva in to po svoji barvi kakor tudi po svojih drugih lastnostih, ki jih presojamo z očmi. Taka je kakor od pamtliveka. Vse dosedanje obdelovanje in gnojenje se dosti ne pozna. Na videz ji manjka vsake črne prsti (humusa) in vsled tega tudi tistih ugodnih lastnosti, ki mrtvo zemljo oživljajo in oplojajo, da postane bolj rodovitna. Kar je prišlo gnojilnih snovi v zemljo, so rastline sproti porušile in porabile, tako da manjka v zemlji tiste zaloge na črni prsti, ki jo usposablja k večji rodovitosti in k izboljšanju tistih njenih lastnosti, ki imajo pri težki zemlji za posledico rahlost, pri sipki peščeni zemlji pa večjo sprjemnost in zveznost. Vsa ta na videz surova zemlja je pomanjkljivo obdelana in premalo vgnojena. Zaradi tega je tudi premalo živa, premalo delavna in premalo rodovitna. Če manjka v zemlji črne prsti, manjka tudi bakterij (glivic), ki žive od črne prsti in ki oplojajo zemljo, da postane bolj delavna in bolj rodovitna. Kakor znano so bakterije s jilno važne življenice v zemlji, ker pomagajo pri razkroju zemlje in gnoja in pri presnovi hranilnih snovi za rastline.

Čim bolj je zemlja obdelana in vgnojena, tem bolj je oplojena in rodovitna. V taki zemlji je vse več življenja. Z nadaljevalno dobrim gnojenjem in obdelovanjem pripravimo tudi težko zemljo, ki je na videz surova, tako daleč, da postane bolj rodovitna, bolj rahla in sploh bolj godna

za obdelovanje in za rastlinsko življenje. Za vzgled so nam vrtni prostori na težki zemlji, ki so imeli skrajno bolj surovo zemljo, ki imajo pa danes vsled obilnejšega gnojenja in obdelovanja več črne prsti (humusa) in ki imajo vsled tega tudi vse bolj rahlo in rodovito zemljo. Iz prvotne surove in težke zemlje je nastala oplojena zemlja, bogatejša na črni prsti, bogatejša na bakterijah in bolj založena z redilnimi snovmi, kar vse ima za posledico, da je taka zemlja tudi bolj rodovitna. Z izdatnejšim gnojenjem bi naša težka zemlja lahko postala sčasoma še vse bolj rodovitna. Da pride do tega, moramo z našim delom prispevati!

ZAPRAVLJIVOST V ŽIVINOREJI.

Navadno si tolmačimo zapravljenost, pa bodisi v živinoreji ali pa v drugem našem gospodarstvu, na ta način, da smo potratni, da razmetujemo, da nismo varčni s krmo, da izdajamo denar za nepotrebne stvari itd. Zapravljeni smo lahko pa tudi še na druge načine.

Zapravljeni smo lahko na ta način, da redimo živali, katerih reja se nam ne izplača. To velja posebno za slabe molznice, velja pa tudi za druge živali. Če vidimo, da je užitek manjši kakor nas stane vsa reja, potem zapravljamo. Stroški so v tem slučaju večji kakor dohodki. Bodimo tedaj preudarni. V hlevu je imeti le take živali, ki nam porabljeno krmo in druge stroške poplačajo, bodisi z mlečnostjo ali z drugim učinkom. Reja se mora izplačati! Če nam daje krava tako malo užitka, da se njena reja ne izplača, potem jo je nadomestiti z drugo boljšo kravo. V tem pogledu moramo sploh na to delati, da bomo prirajali živali, ki so res dobre za užitek in ki nam pomagajo pri našem gospodarstvu povzdigniti dohodke. Reja slabih živali pa naj se opusti. Ko pridemo do dobrih živali, je treba to rejo ohraniti in razmnožiti in jo nadalje izboljšati z dobrimi plemenjaki in skrbno rejo.

Ravno tako smo po drugi strani zapravljeni, če dobre molzne krave slabo redimo in če ne izkoriščamo njih mlečnosti. Tudi to je zapravljenost! Slaba reja dobrih molznice je ravno tako napačna, kakor če nam leži lep kapital neizrabljen. Še več! Take krave se tudi pokvarijo v svoji mlečnosti. To opazujemo, kadar pridejo krave

postavil na oltarček celo v gotskem slogu izrezljano in z zlato peno prevlečeno monštranco. Še več! Prosili so kmetje župnika, da bi jo posvetil, da bi potem ljudje še bolj romali na vrh. Pa je ni hotel, zrl je na vse to početlje s precej dvomečim očesom. Vzel je vso stvar bolj realno, ker je pač poznal lahkovernost tega pobožnega slovenskega ljudstva. Na tihem so mu seveda zamermili, romajo in molijo pa še vedno h kapelici vrh Komna.

Tudi mi kot pobožni romarji smo odprli zapahnjena vrata v to gorsko svetišče, odkrili se, kmet pa je naredil velik križ in dejal: «Če smo res romarji, se spodobli, da malo pomolimo!» Vzel je rožni venec v roke in pričel moliti. Sklenili smo roke in molili na tej višini pred odprtim svetiščem sami daleč na okrog. Nisem smel pogledati okrog, kajti kdor moli, naj ne zija okoli. Kakor romantična je bila vsa situacija, vendar moram resnici na ljubo povedati, da me prav nič ni mikala. Noge so me bolele, da sem kmaj stal, želodec je že prav pošteno krulil, ti pa stoj tu in moli, ko bi se najraje zleknil v travo in počival, počival.

Molili smo in molili, pa kakor ima vsaka reč svoj konec, ga je imela tudi ta molitev.

Križi so bili storjeni, klobuki zopet na glavah, — meni se vsaj ni bilo treba odkrivati in pokrивati, ker ga sploh nisem imel s seboj — trava je vabila preomamno, da se nismo mogli več ustavljati. Poiskali smo primerno kotlinico, kjer ni pihal vedni veter, in polegli.

Solnčna obla je romala po nebeškem zvodu, gledala na nas in se nam smejala. Mi pa smo ji kljubovali; raztegnili smo dežnike, zleknili se vsak pod svojega in pričeli južinati. Kako je

teknila želodcu, sestradanemu po mrzli gorski vodi, ta južinat! Zal, da ni bilo vode, da bi si pogasili tudi žejo, ki nas je prav občutno mučila. Tolažili smo se, da pridemo kmalu zopet do vode.

Zal, da nismo počivali dalje kakor pol ure. Tako nerodno mi je bilo zopet vstati, ko bi človek najraje ležal v tem miru in solncu ter zaspal, da bi se ne zbudil nikdar več.

Nadaljevali smo pot, sedaj najlepšo. Po vrhovih, popolnoma golih, smo jo mahali zopet dalje. Razgled prekrasen!

Na zapadu vsi savinjski gorski velikani, Peca na koroški strani s sinjimi v daljavo in modrino tonečimi koroškimi, še v Avstriji se nahajajočimi gorami in žitnimi polji, Sv. Uršula proti severovzhodu in vsi savinjski hribi na jugu. Pa cerkvice na vsakem hribu kakor za igračko.

Hodili smo, hodili in ob eni uri popoldne zagledali Sv. Križ, kraljujoč na gori. Pa smo bili kakor otroci in mislili, da ga dosežemo v dobri uri, a smo hodili še štiri ure.

Končno smo vendarle dospeli do vnožja svetokrižkega hriba; pokazali pa so se obnemem že prvi znaki božje poti: neizogibni romarski berači, ki jih ne manjka pač na nobeni božji poti.

Dve velikanski serpentini smo imeli še premagati, da smo se slednjič oddahnili v gostilni vrh gore.

Dobro vino in še ne predrago toči cerkvena gostilna.

Okrepčali smo se z vinom in prigrizkom iz nahrbtnikov, nato pa smo šli pogledat goro in razgled.

Cel kup poslopij se je zgnetel na samotni, v nebo kipeči, strmi gori. Stara majhna in velika nova cerkev, več kapelic, «svete štenge», cerkvena gostilna in farovž, oziroma romarska hiša za romarje in duhovnike.

Vse se tišči blizu skupaj, jedva je prostora za vse, ker ploskev gore ni ravno velika. Osamljena, kakor odtrgana se vidi gora od drugega pogorja, od katerega je odrezana z globokimi jarki na vseh štirih straneh. Zato pa izgleda tem veličastnejša, tembolj visoka, tem pripravnejša za sveto, romarsko goro.

Ze so sence legale v dolino, gora le se je še svetila v zarji zahajajočega solnca. Savinjska in Šaleška dolina, Pohorje, Uršula in Ojka, Šoštanj in Velenje, vse je ležalo pred nami, zavito že v pajčclane vijoličaste, prihajajočega mraka. Na gori pa so goreli ognji prodajalk čaja in «kofeta», svetila se cerkvena streha in križ vrh nje v večernem žaru.

Mir v dolini, na gori šumenje in veselje romarjev.

V hipu pa zadoni edini bronasti velikani v zvoniku z mogočnim, v dalje se glasečim svojim bronastim glasom. Iz dalje od ceste, ki jo zakriva gozd, pa odmeva romarska pesem romarjev, ki prihajajo skupno v procesiji.

Vedno bliže prihaja pesem, že je razločno čuti naprev in besedilo, kmalu se prikaže vodnikov križ, duhovnikova bela srajca: procesija Lučanov prihaja k cerkvi.

Žene in dekleta, možje in fantje, otroci in starci, pol fare lučke je priromalo po daljnih vrhovih iz planinske svoje vasi, da počasti žudežni, v skrivnost pravljice in žive istine obdani križ na gori. Zare jim lica, ne vedo za trudno

žlahtnih tujih pasem v naše kraje. Doma so molzle po 18 litrov mleka na dan, pri nas pa komaj 10 litrov. Temu vzrok ni tolikanj prememba kraja kakor to, da pri nas ne dobi žival tiste klaje in tiste strežbe, kakor jo je imela doma. Take živali so razvajene in dajejo svoje bogate užitek le tam, kjer se jim dobro godi. Kjer pa manjka teh pogojev, tam se tudi ves užitek zniža. Pomanjkljiva reja dobrih in žlahtnih živali je tudi zapravljenost!

Vse to je imeti skrbnemu živinorejcu in gospodarju pred očmi. Po naših hlevih se redi marsikatera slaba žival, ki tako dobre reje ne zasluži, redi se pa tudi marsikatera dobra žival, ki bi potrebovala vse boljše krmo in bolj skrbno rejo, da bi lahko razvila svoje zmožnosti in svojo vrednost v prid dobičkanosnemu gospodarstvu. Bodimo tudi na to stran pri našem gospodarstvu bolj pozorni in bolj skrbni!

Razstava goveje živine v Trbovljah

Trbovlje, 20. oktobra.

V soboto 17. t. m. se je vršila v Trbovljah razstava goveje živine ob veliki udeležbi ljudstva od blizu in daleč. Zato je bil tudi sejem dobro obiskan, kajti jesenski Lukežev in pa pomladni sejem sv. Jederti v Trbovljah sta znana daleč okoli.

Na razstavnem prostoru so vzbujale pozornost razstavljenе premije, 21 po številu, nalepljene na karton, k čemu je imel obliko grbov. Te premije so razstavili zjutraj okoli 7. ure.

Na sejmu je bil živahen dirindaj vse do 11. ure, ko se je pričelo ocenjevanje. Skoro vsi razstavljalci so se ozirali proti odru, kjer so bile premije in si bodrilno zagotavljali, da bo mogoče le kaj. Razstavo je otvoril predsednik Kmetijske družnice Dominik Kolenc, ki je uvodoma pozdravil zastopnika Kmetijske družbe, tajnika inž. Rada Laha, in živinozdravnika Lovra Tepina, oba iz Ljubljane. Govoril je pred vsem o težavnem položaju trboveljskih kmetovalcev, nakar je stopila v akcijo ocenjevalna komisija, obstoječa iz predsednika Tepine, inž. Laha, trboveljskega živinozdravnika Oskarja Deva, tajnika Adolfa Je-

siha in dveh kmetovalcev: Dominika Kolenca in Rudolfa Ahaca.

Ko je bilo premovanje med nestrpnim pričakovanjem končano, je kratko govoril inž. Lah, ki je podal glavne smernice umne živinoreje in končal z vzklikom, da bi bilo umestno vcepiti semkaj nekoliko krvi montafonske pasme, ki je zelo mlečna, ker je v tukajšnji živini premalo mlečnosti.

Za poročilom inž. Laha se je vršila razdelitev nagrad v celotnem znesku 6400 Din. Premije so bile razdeljene takole: za vole nad 2 letoma v parih: prvo nagrado v znesku 500 Din: Marija Durnik, Sv. Katarina; dve drugi v znesku po 400 Din: Jože Frajle, Retje in Pongrac Knaflič, Knezdol; tri tretje v znesku po 300 Din: Martin Gričar, Plesko, Roza Kmet, Ojstro, Matevž Lukman, Retje; za junce, posamezne: tri premije po 200 Din: Matevž Lukman, Retje, Dominik Kolenc, Gabersko, Ignac Štrava, Sv. Marko; za telice, posamezne: tri premije po 300 Din: Filip Tekave, Planinska vas, Alojz Cestnik, Knezdol, Ivan Jerman, Knezdol; za krave, posamezne: tri premije po 500 Din: Rudolf Ahac, Planinska vas, Ivan Urbajs, Praprotno, Amalija Keršič, Trbovlje; tri premije po 300 Din: Ignac Štrava, Sv. Marka, Antonija Stakne, Trbovlje, Jože Hauk, Loke; tri premije po 100 Din: Ivan Prisljan, Gabersko, Martin Plaznik, Hrastnik, Franc Zupan, Praprotno. Za bika je prejel diplomu Franc Štrava, Knezdol.

Nagrajeni kmetovalci pa so bili prav zadovoljni in so glasno izrekli svojo željo, da bi se podobna razstava vršila odslej vsako leto.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Izvoz zelo slab. Enako se tudi doma malo kupuje. Povprečne cene na novosadski blagovni borzi so bile: pšenica 240 do 250 Din, ječmen 160 do 164 Din, turščica 155 do 175 Din, moka «0» 400 do 405 Din.

ZIVINA. Cene zopet nekaj slabše. Na zagrebškem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli, prvovrstni 10 do 11 Din, drugovrstni 8-50 do 9 Din, tretjevrstni 7 do 8 Din; krave, prvovrstne 7-50 do 9 Din, drugovrstne 6-50 do 7 Din, tretjevrstne 3 do 5 Din; teleta

10 do 12 Din; svinje, hrvatske, mesne 13 do 14 Din, sremške svinje 17 do 17-50 Din.

Kratke vesti

— Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 21. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 796 do 806 Din, 100 italijanskih lir za 224-80 do 227-20 Din, 1 dolar za 56-25 do 56-85 Din, 100 češkoslovaških kron za 168-62 do 168-62 Din.

— Pomen čilskega solitra za vrtnarstvo. To slovensko knjižico je ravnokar izdala Delegacija čilskega solitra v Beogradu. Spis bo zelo prav prišel vsem kmetovalcem, vrtnarjem in onim, ki se količkaj pečajo z vrtnarstvom in cveticami. V njej so kratka navodila za gnojenje posameznih rastlin s čilskim solitrom in drugimi gnojili. Tako se lahko vsakdo natančno pouči, kako in kdaj mora gnojiti sadnemu drevju, raznemu grmičevju, vrtnicam, vinski trti, korenju, repi, pesi, zelju, krompirju, kumaram, solati in drugi zelenjavi, vrtnim cveticam, cveticam-lončnicam itd. Zelo priporočljivo je, da jo prečita vsak kmetovalec ter vsak ljubitelj rastlin, in to tembolj, ker jo na željo dobi brezplačno. Oglasiti se mu je samo pismeno na naslov: Poddelegacija proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani, Grubarjevo nabrežje 16, ki mu na željo brezplačno doloži tudi še druge kmetijske knjižice bodisi v slovenskem ali srbohrvatskem narečju, ki jih je izdala Delegacija.

BELEŽKE

+ Davki in «Kmetijski list». Glasilo Pučjeve stranke piše v svoji zadnji številki, da se navijanje davkov v Sloveniji vrši na ukaz finančnega ministra dr. Stojadinovića, ki je izjavil v finančnem odboru, da je postopanje ljubljanskega finančnega delegata dr. Šavnika opravičeno, ker da se vrši po njegovem naročilu. «Kmetijski list» pravi na vse to samo: «Če pravi finančni minister dr. Stojadinović, da je to potrebno, potem se ne bomo dalje z njim prepirali. Tu bi nam odrekla pamet!» Podoba je, da se je

noge in muko dalje poti, saj so na cilju pri križu čudežnem.

Belovaški župnik stoji ob cerkvenem vhodu, z blagoslovljeno vodo rosi izmučene romarje, podaja roko duhovnemu sobratu, voditelju procesije. Klobuki se spoštljivo odkrivajo, rute izginjajo v somraku cerkve, bližajo se križu v temoti svetišča, padajo skrušeno na kolena, pod svod mračne cerkve pa doni radostna, vrisajoča pesem.

Odpeli so litanije, zatopili se v tiho molitev in obstopili spovednice lučki romarji; pa je zadonel drugič zvon velikani, pozdravil drugo procesijo, koroško iz Črne.

Še več jih je bilo, z dvema duhovnikoma, še glasneje je donela njihova pesem. Oltar je zažlestele v nešteti svečah, da se je razsvetlila mračna cerkev, pete litanije, z bučanjem orgel spremljane, so zadonele po božjepotnem gorskem svetišču. Popolnoma narodni napevi, kakršne so zaljubljene pesmi pod okni ljubice v sobotnih večerih, ravno takšne so te pobožne pesmi. Narodova last so, narodova duša poje v njih. Kar je narodne pesmi, je enaka, vesela, slovenska; kar nič je ne straši, če poje pred svojim Bogom ali pa v gostilni ali v ljubezenski sreči.

Noč je padla na zemljo ter zakrila dolino in planino.

Ko smo stopili iz cerkve, smo se spogledali in vpraševali z očmi.

«Priatelj, prijateljica, kje bomo pa spali?» To je bilo zopet vprašanje zase. Kako ga bomo rešili? Proti romarski hiši smo jo mahnila in povprašali, ali imajo še kakšno postelj prazno.

«Vse zasedeno, samo na podstrežju je še slama, tam lahko še dobite.»

Trda slama in mogoče še kaj živega v njej, to pa menda ne bo za nas.

Menda je uganil mežnar naše misli, da je takoj pripomnil:

«Slama je popolnoma sveža, si lahko pogledate.»

Šli smo na podstrežje in videli, da je resnica, kar je trdil mežnar; odločili smo se za slamo. Ko smo mu dali precej napitnine, nam je pogrnil še čisto rjuho. Tako je bila naša postelj gotova.

Zaspali pa nismo kmalu; poleg nas v sobi je vriščal neki otrok. Stariši so ga prinesli s seboj na božjo pot, menda so ga zaobljubili. Otrok je bil pač utrujen in je kričal. Zato se je moj tovariš razjezil in se je začel kregati z materjo, češ, naj nese otroka ven, če noče utihniti. Ona pa mu je odvrnila, da naj sam gre ven iz hiše, če mu ni po volji. Seveda je temu primerno odgovoril. Pravdala sta se precej časa v največjo zabavo in smeh.

Tudi zunaj ni bilo miru. Zenske, ki spe večinoma vse v cerkvi, so pele pobožne pesmi v cerkvi, fantje pa v gostilni fantovske. Dolgo v noč smo čuli veselo petje, dokler nam niso sanje zatisnile oči.

Naj povem zgodbo, okrašeno z narodno fantazijo, legendo o postanku te božje poti.

Pred dobrim stoletjem ni bilo še cerkve, niti človeškega bivališča na gori. Zelena trava je rasla po temnem gozdu, voli in krave belovaških kmetov so se pasle po strmi rebri. Vrh gore pa se je spenjala v zrak trovraha smreka. Toda smreka vrhu gore ni bila navadna trovraha smreka. Poslušajte čudo: dva vrha, stranska, sta bila vrha smrekova; srednji pa ni bil smreka, ni bil

navaden drevesni vrh, bil je les križa. Velik križ, lesen križ na njem in z njim pa je raslo telo Gospodovo. Sv. Križ, čudo na gori!

Niso zvedeli ljudje o čudežu, ni se razodel sveti kraj po človeku. Bližnjega kmeta voli so se pasli v bližini, počivali pod križem v senci smrekovi in križevi. Posebno eden vol je ležal dan za dnem pod križem in se ni ganil z mesta. Pogrešili so ga doma, šli ga iskat; pod križem so ga našli, pod čudežno trovrho smreko, na pol ležečega, na pol klečečega.

Raznesla se je novica in vrelo je ljudstvo roman k čudnemu križu. Prvi začetek božje poti.

Na cerkvenem stropu ti kaže dogodek lepa slika.

V oblaku trovraha smreka s križem in volom, spodaj na gori pa pobožno ljudstvo v domači noši, možje odkritih glav, otroci in žene, gospa v klobuku in nekdanji avstrijski oficir v uniformi. Strme molijo vsi, v oblake zroči, na čudež svetokrižki.

Postavili so cerkev, majhno sprva, ki še sedaj stoji poleg nove, velike. Romarji so vreli od vseh strani, cerkev je bila premajhna, postavili so veliko prostorno, lepo, sedanjo cerkev.

Smreko čudežno so podrli, križ, izrastle iz smreke, so postavili v cerkev na glavni oltar. Od stropa do tal sega visoki križ, kras cerkve, zaupanje romarjev. Po kolenih drsajo krog oltarja, poljubljajo sveti les, odkrhnejo treščico, da jo ponesejo na dom za zdravlilo proti raznim boleznim, posebno proti božjasti.

Taka je bajka svetokrižka, lepa kakor pravljica babice v zimskem večeru za zapečkom.

to že res zgodilo, kajti glasilo Puceljeve stranke se noče pripraviti s finančnim ministrom. Sicer pa je stvar popolnoma enostavna. Pucelj je član stranke, ki sedi v vladi skupaj s finančnim ministrom dr. Stojadinovičem. Finančni minister pa ureja svoje poslovanje tako, kakor to želi celokupna vlada. Ako bi «Kmetijski list» napadel finančnega ministra, bi z njim vred napadel tudi vso vlado, obenem pa tudi tisto vladno stranko, katere član je poslanec Pucelj. In tega vendar nihče ne more zahtevati, da bi «Kmetijski list» napadal svojega izdajatelja poslanca Pucelja, zakaj ni dosegel potom svoje stranke v vladi, da bi finančni minister ne navijal davkov v Sloveniji.

— Depolitizacija Kmetijske družbe. Ugotovitev poslanca dr. Žerjava, da zlorablja Puceljeva stranka prireditve Kmetijske družbe v svoje politično-strankarske namene in da je potrebna depolitizacija te družbe, ki mora delati za korist vseh kmetov enako in ne samo v prid pripadnikov ene same stranke, je zadela v črno. Zato ni čudno, če «Kmetijski list» zmerja na prav nečuden način dr. Žerjava, da se je zagledal v premoženje Kmetijske družbe. Menda zato, ker zahteva, naj se s Kmetijsko družbo ne uganja politika! Tako piše «Kmetijski list» na račun dr. Žerjava: «Stekel pes grize in kolje, da si zobe polomi, preden ga je konec. Zakolji prašiča, pa preden bo po njegovem življenju, vpije in kriči, da kar skozi ušesa leti, vendar pa ne reši ne psa, če grize, ne prašiča, če kriči; zapisana sta smrti in pogineta. Mislim, da Žerjavu ne bo prav nič pomagalo, če se po svojih glasilih še tako glasno oglašajo. Navedli smo nalašč, kako nesramno piše «Kmetijski list» o ljudeh, ki ne zahtevajo nič drugega, kakor da naj bo Kmetijska družba res pospeševalnica koristi vseh kmetov, ne pa samo podružnica Puceljeve stranke. Mi ne bomo odgovarjali «Kmetiskemu listu» na enak način, kakor je njegova navada, tudi takrat ne, če bo zvil še večjo golido psokv in sirovosti na dr. Žerjava. Ta način političnega boja naj bo prihranjen le za «Kmetijski list» in Puceljevo stranko, ki jima zastaja pamet, kadar je treba odgovarjati stvarno, in ki si v svoji zadregi ne znata z ničemer drugim pomagati kakor s psokvami. Nam pa se te psokve «Kmetiskega lista» le dokaz,

Drugo jutro smo vstali, odšli v cerkev že ob petih. Pridiga, slovesna sv. maša, obhajilo vseh romarjev. Vsaka maša pri Sv. Križu spominja romarja in mašnika na čudeže na gori: mašnik daruje mašo pred tabernakljem, na katerem je upodobljena trovraha smreka s križem, ogrnjen je z mašnim plaščem, na katerem je všita ista podoba. V sredini smrekovega gozda svoji Sv. Križ, po gozdu se pasejo voli. Cerkev pa je en sam spomin s smrekovim gozdom porastle gore in volovske paše. Zato je kmetiskemu človeku domače v tej hiši božji, kjer ga vse spominja domačnosti: smreke in voli. Smreka na tabernaklju, smreka na mašnem plašču, vol in smreka na cerkvenem stropu. Kakor dom je to svetišče, zato res sveto, domače, kakor je svet vsak dom našega kmeta.

Naj še omenim malenkost iz cerkve. Domač umetnik je moral delati oltarje in svetnike, kajti v Materi Božji na stranskem oltarju je brez dvoma upodobil tip kmetске slovenske neveste. Nisem se mogel ubraniti temu vtisu.

Tudi slike, oziroma okraski, niso delo prvovrstnega umetnika. Da ni vedel, kako so ustvarjene gosli, nam priča angelček na steni, ki igra na čudne gosli: glava ubiralke je obrnjena nazaj, da izgledajo gosli kakor človek, ki ima vrat zavrt. No, ni mu zameriti, kdo pa gleda v cerkvi na to. Če sem pa jaz nataknil tudi to napako na nos, pa naj mi ne zameri slavni umetnik, če še živi!

Se nekdo mi naj ne zameri, če ga omenjam: to je svetokrižki gospod organist. Naj ima zavest, da je eden izmed redkih slovenskih originalov na deželi. Preludije igra namreč on brez not na pamet. Potem se ni čuditi, da se njegovi preludiji

da se gospodje okoli njega čutijo močno prizadete in da je depolitizacija Kmetijske družbe v resnici potrebna. Vsekakor bo prej ali slej prišel čas, ko bo strankarsko-politično zlorabljanje Kmetijske družbe doživelo svoj konec in ko bodo pametni in poštenu kmetje pognali v kot vsakogar, ki bi hotel to najstarejšo našo kmetško gospodarsko-strokovno ustanovo uničevati z osebno-strankarsko politiko.

— Polovična železniška vožnja za Puceljeve shode. Za svoje politične shode si je znala preskrbeti Puceljeva stranka prav na lahek način polovično železniško vožnjo, ki se dovoljuje samo udeležencem raznih kulturnih in gospodarskih prireditev, ne pa političnih shodov kake stranke. Ekspozenti Puceljeve stranke v Kmetijski družbi so poskrbeli, da se je na isti dan in v istem kraju, kjer bi se imel vršiti kak Puceljev shod, priredila živinska razstava, tajništvo Puceljeve stranke v Ljubljani pa je dobilo cele kupe izkaznic za polovično železniško vožnjo od Kmetijske družbe, s katerimi je potem agitiralo med kmeti za udeležbo na Puceljevem shodu. Da je to zloraba Kmetijske družbe, je jasno in naj tudi «Kmetijski list» demagoško vpije, da nimajo samo Sokoli in druga kulturna društva pravico do polovične vožnje, ampak tudi kmetje. Ako se uveljavlja ta praksa, ki jo zagovarja «Kmetijski list», potem imajo tudi druge stranke pravico zahtevati, naj Kmetijska družba prireja ob priliki njihovih političnih zborovanj živinske razstave, da se bodo strankarski pristaši lahko zaradi polovične vožnje v večjem številu udeležili shodov.

— Na koga se v vladi ozirajo? «Kmetijski list» piše, da se vlade vsega sveta na zahteve opozicijskih poslancev navadno ne ozirajo, ampak v prvi vrsti le na želje in zahteve poslancev strank, ki so v vladi ali pa vlado podpirajo. Menda hoče Puceljev list s tem povedati, da sedanja vlada ne bo ugodila opozicijskim poslancem tudi takrat ne, ako bi kaj koristnega in nujno potrebnega zahtevali za našega kmeta. S tem pa ni povedal ničesar drugega, kakor da hoče sedanja vlada uganjati strankarsko in ne stvarno gospodarsko politiko. Kaj nam je pričakovati od Puceljeve vladne stranke, pa dokazuje tudi izjava «Kmetiskega lista», da se ne mara prerekatati s finančnim ministrom zaradi davkov, ker bi mu lahko

ponavljajo petdesetkrat pri eni maši. Kar pa je veselo pri vsej stvari, je dejstvo, da to niso preludiji, kakšni stari koralni preludiji, ampak izvorni valčki in polke. Kompozicije gospoda organista svetokrižkega, igrane na pamet! Peta maša je bila, pa je pred vsakim «Dominus vobiscum» zaigral dva takta svojega «valčka», potem šele odgovoril. Bil sem na koru, pa sem se moral prav od srca smejeti originalnemu orglarju svetokrižke cerkve.

Tri pevke so mu pomagale, dve sopranistinj in ena altistka. Prvi dve tihi, boječi, da sta se slišali prav malo, zato pa je donel ponosni alt tem mogočnejše; sopran, vodilni glas je šepetal, alt pa grmel iz mladih prs močne, krepke deklina. Hvala za smeh, originali na koru!

Obiskali smo še «svete štenge». Po pravici povedano, da mi je žal, da sem lezel po kolenih, teh zmučenih kolenih, osemindvajset stopnic visoko, da so bila vsa rdeča in trda in sem komaj vstal, ko sem prilezel na vrh. Vse so oguljene, odrsane od neštevilnih kolen romarjev, ki so lazili in drsali po njih. Na vsaki stopnici se pomoli in poljubi svetinje, vdlane v stopnico. Na vrhu je bil včasih zvonček želja — zdaj ga ni več, vzela ga je vojna.

Nismo čakali desetega opravila, odpravili smo se kmalu po sedmih domov. Popoldne smo že počivali v krilu domače hiše.

Roma slovensko ljudstvo in bo romalo, dokler bo plala v njegovih žilah pobožna slovenska kri. Naj roma, da se razvedri, veseli v svojem Bogu in romantičnih božjih potih, naj se teži z molitvijo, naj uživa božji mir, ki je last teh pobožnih duš. Saj v njem so srečno.

pamet zastala. Res hudo se morajo ozirati v beograjski vladi na Puceljevo stranko, če se niti s finančnim ministrom ne upa prerekatati.

— Nepotrebne «Domoljubove skrbi». Brez laži najbolj krščanski list na svetu, «Domoljub», ne more živeti. V svoji zadnji številki se laže svojim bralcem, da se hočejo slovenski samostojni demokrati priključiti radikalom, da pojo donebesne slavospeve Pašiču, da jim je glavni odbor SDS dal dovoljenje, da smejo jadrati v radikalno stranko, ker nimajo več denarja in sta «Jutro» in «Domovina» na suhem, državne kase pa imajo vedno kaj drobiža. Mi pravimo samo, da «Domovina» in «Jutro» še davno nista tako na suhem, kakor so možgani tistih ljudi, ki pišejo takšne čenče v najbolj krščanski list. Prav gotovo je, da so «Domoljubove» skrbi o bodočnosti slovenskih samostojnih demokratov popolnoma nepotrebne, pač pa bi bile na mestu zaradi bodočnosti SLS, ki jo zaradi njene pogubne politike zapuščajajo celo duhovniki sami in po kateri bodo samostojni demokrati tudi v bodoče krepko udrihali.

— Svetohlinski «Domoljub» piše, da je brezverska «Domovina» postala ponižna, ko ji je točno dokazal, da je brezverski list. Kdaj pa je «Domoljub» to dokazal? Mi smo ga pozvali, naj objavi naše «brezverske» članke. «Domoljub» je tudi napovedoval, da bo to storil, a besede ni držal. Naj torej objavi naše «brezverske» članke v celoti, da bodo tudi «Domoljubovi» naročniki spoznali njegovo blagoslovljeno lažnivost.

Za razpis občinskih volitev v Trbovljah

Trbovlje, 19. oktobra.

Pretekle dni se je vršil sestanek gerentskih sosvetnikov, na katerem so razpravljali o začetku akciji za razrešitev sedanjega gerenta — nedomačina in o razpisu občinskih volitev. Ob tej priliki se je sestavil akcijski odbor iz vseh političnih strank, ki so bile zastopane v dosedanjem gerentskem sosvetu.

Vsi gerentski sosvetniki so nato v ponedeljek, 19. t. m. podali svoje ostavke. To so storili v posebni spomenici srezkemu glavarstvu in velikemu županu. V njem navajajo razloge za svoj odstop. Končno se izrekajo za odstavitev gerenta in za razpis občinskih volitev, ki naj jih vodi gerent — domačin.

V četrtek 22. t. m. sklicuje akcijski odbor drugo svojo sejo, katere se bosta udeležila po dva zastopnika vseh tukajšnjih političnih organizacij.

Trboveljsko prebivalstvo sledi tej akciji z velikim zanimanjem. Vsakdo si želi, da bi prišlo čimprej do legalno izvoljenega občinskega sveta in z njim v zvezi do uresničenja raznih socijalnih naprav.

PROSVETA

Mačeha s Kampiljskega gradu, ki jo je spisal priljubljeni ljudski pisatelj Anton Stražar in je izšla kot II. zvezek Praprečanovih zgodb, je gotovo knjiga, ki spada v vsako knjižnico in v vsako hišo. Ostale povestice so morale v tem zvezku izostati in pridejo s slikami vred v tretjem zvezku na vrsto. Tretji zvezek izide še pred Miklavžem in bo lep po vsebini in tudi bogato ilustriran! Cena bo 10 Din. Za Miklavža preskrbite svojim otrokom lahko zastonj lepo mladinsko knjigo. Če naročite štiri izvode «Mačeha s kampiljskega gradu», prejmete zraven lepo mladinsko knjigo čisto zastonj. Če pa naročite 15 izvodov Stražarjeve knjige, prejmete krasno, vezano in bogato ilustrirano mladinsko knjigo zastonj. Vabimo posameznike in zlasti tudi društva, da ne zamude te nad vse ugodne prilike, ki traja do 31. decembra t. l. Vsa naročila sprejema založba Vigred (I. Albreht), Ljubljana, Škofja ulica 8/I.

Z A M L A D I N O

Zvon na Čreti pri Vranskem

(Narodna pripovedka.)

Na Vranskem se je nekaj ljudem slabo godilo. Že več let ni žito dozorelo, ker ga je vsakokrat uničila slana. Jokaje so kmetje poželi slamo in jo pokrmili živini, sami pa so morali prositi po sosednih občinah kruha.

V tej stiski so se zaobljubili, da bodo kupili zvon za cerkvico na Čreti, če bo žito zopet dozorelo. Še tisto leto je žito obrodilo. Denar za zvon so začeli takoj nabirati. Ta je dal več, oni manj. Vsakdo je dal nekaj, četudi zadnje krajcarje pri hiši, samo da je izpolnil obljubo. Zato je zvon pel tako lepo kakor duše, ki se selijo iz vic v nebesa. Ljudje so zvon tako spoštovali, da je vsak takoj prenehal delati, kadar je večerno zvonjenje naznanilo, da bodi konec dela.

Imel pa je zvon tako močan glas, da so ga slišali po vseh deželah in celo v daljavo Turčijo. Na Turškem je nastal vedno velik hrup, kadar so čuli to zvonjenje. Najbolj so se jezili Turki zaradi tega, ker so mislili, da se nahaja zvon že v sami turški deželi. Preiskali so vse turško cesarstvo, a zvona niso našli. Na meji so šele zvedeli, da prihaja glas iz slovenske dežele. Turški paša je zbral veliko vojsko in šel v slovensko deželo iskat zasovraženi zvon. Tako so prišli na Štajersko. V Mozirju se je zemlja tresla od peketanja turških konj.

Tisti dan je začel zvon na Čreti že ob dveh popoldne sam zvoniti in ljudje so takoj vedeli, da se je moralo zgoditi nekaj posebnega. Zato so se skrili. Turki so se napotili proti cerkvi. Domačini pa so začeli valiti kamenje nanje, tako da so jih mnogo ubili. Turški paša pa ni odnehal in se je zaklel, da mora dobiti zvon. Kristjani se niso mogli dolgo upirati in so jih Turki neusmiljeno pomorili. Turški paša je zajahal svojega konja v cerkev in mu položil krmo na oltar, potem pa je gledal po cerkvi in rjul: «Kje je tisti bik, ki tako moravha, da ga slišijo po vseh deželah? Sedaj bo šel z nami!»

Čim je to izrekel, se je konju udrlo, da so ga komaj izvlekli. Še dandanes se vidijo pred oltarjem odtisi podkev. Paša se je zaradi te nezgode tako razjezil, da je ukazal Turkom, naj vržejo zvon iz stolpa. Zaslišalo se je milo zvonjenje, nato pa se je zvon sam odtrgal in zdrčal po hribu navzdol, da ga ni nihče več videl. Po travniku, po katerem je drčal zvon, je še dandanes strašno razrita zemlja, ki bo ostala vedno takšna v spomin na poslednjo pot čudežnega zvona. Ljudje so dolgo žalovali za njim, plačevali maše, da bi ga našli, a vse je bilo zaman. Vsak večer pa so vaščani slišali njegovo zvonjenje iz skalovja.

Čez mnogo let je pasla neka deklica koze na planini, zaslišala zvon iz skalovja, hitela v smer, odkoder je prihajal glas, in našla zvon med dvema skalama. Tekla je v vas sporočit veselo novico. Preden pa je dospela domov, jo je dohitela noč, ponoči pa ljudje niso mogli več iti po zvon. Drugo jutro jih je vedla deklica k omenjenima skalama, a zvona ni bilo več. Prejšnji večer se je pregrešil neki kmet iz vasi in zapeljal še po večernem zvonjenju voz rži s polja. Zaradi njegove pregrehe je zvon izgubil, da ga še do danes niso našli. — (Povzeto po pripovedki iz knjige: Vinko Möderndorfer: Narodne pripovedke iz Mežiške doline.)

Kraljevič Marko in puška

(Srbska pripovedka.)

Jahal je Marko na svojem konju Šareu in nalletel na mladega pastirja. Pastirček je držal v roki nekako železno cev, v katero je sipal prah in kamenčke.

«Kaj imaš v rokah?» ga je vprašal Marko.

«Puško,» je odgovoril deček.

«A čemu ti bo ta puška?»

«Da ustrelim orla, ki mi krade jagnjeta.»

«Mar hočeš s tem ustreliti orla?» je vprašal Marko.

«Da, s tem.»

«A kako boš to napravil?»

«Takole: na tem koncu pri luknjici bom zapalil prah, ki se bo razprhnil in pognal kamenčke iz cevi. Kamenčki bodo pogodili orla in ga ubili.»

«Če je tako,» je dejal Marko, custreli v mojo dlan.»

Deček je namerilo puško na Markovo dlan in ustrelilo. Puška je počila in kamenčki so prebili veliko in težko Markovo dlan. Marko je začel ogledovati rane, se čudil ter končno rekel pastirčku: «Odslej ne bo več junakov na zemlji, ker se je iznašla takša stvar.»

Marku se je zagabilo življenje, pa se je podal pod neko jelko, najprej ubil konja Šarca, da ga ne bi Turki mučili na starost, potem pa je legel, zaspal in umrl.

Mala gosenica

(Njeno življenje.)

Na travniku je živela nekoč mala zelena gosenica. Bila je zelo srečna. Veliko svetlo solnce je sijalo in jo grela. Cvetlice so ji priknavale s svojimi lepimi glavicami, ptice so prepevale na drevesih in grmovjih. Zelena travica je bila tako dobra in okusna, da jo je majhna gosenica neprestano jedla.»

«Gosenica, ti si strašno lena živalica,» jo je karala nekoč mravlja. «Ves dan ležiš, ješ ter ne delaš ničesar.»

Gosenica se je nasmehnila in jedla travo dalje.

Tudi čebela, ko jo je videla neprestano jesti, se je kar zgrozila. Enako so se ptice čudile toliki požrečnosti.

Toda gosenica je jedla in jedla, dokler se ni od silnega napora utrudila in zaspala. Kmalu se je zopet zbudila in začela iskati kakšno toplejše mesto. Bila je tako utrujena, da je komaj premikala. Nato se je s težkim trudom privlekla do bližnjega stebra. Tu si je poiskala lep zelen list in da se skrije pred hladnim vetrom, je zavila glavo v ta listič. Vendar je še vedno občutila hlad.

«Potrebno bo,» je rekla sama pri sebi, «da si stkem toplejši plašček, ker bom sicer poginila.» In začela se je vedno bolj krčiti. Njene noge, telo in glava so se začeli pokrivati z nekim čudnim sivim mrežastim plaščkom in končno je mala gosenica bila vsa ovita ter je zaspala v tem ovoju.

Kmalu je prišla teta Zima ter se začela kruto igrati z listjem po drevesih. Dotaknila se je tudi lista, na katerem je bila gosenica, ter ga posušila. Toda mala gosenica je bila tako dobro zavita, da ni občutila prihoda tete Zime, temveč je dalje spala.

Prišla je mrzla burja, pa tudi ta ni škodovala gosenici. Zapadel je sneg ter pokril polja in gozdove, a mala gosenica za vse to ni vedela. Neprestano je spala in spala.

Ko se je na pomlad drevje obleklo v zeleno listje in so pisane cvetlice pomolile iz zemlje svoje glavice, se je zaradi toplega solnca zbudila tudi naša zaspala gosenica. Preluknjala je svoj plašček. Na travniku so brenčale čebele, ptice so zopet pele v gozdu, mravlje so hitele iskat hrano.

Majhna gosenica je dobila lepa mehka krila in veselo poletela v beli svet.

Zanimiva šala

Najmanjši in najslabotnejši deček more z naslednjo šalo povzročiti veliko veselost, ako trdi, da je močnejši kakor 8 do 10 najmočnejših tovarišev skupno. Seveda mu tega ne bo nihče verjel in tako mora majhni babaček pokazati, da je dejanski govoril resnico. Ta šala se more izvesti tudi z odraslimi, ki jih istotako premaga otrok.

Za to šalo sta potrebni najprej dve enako dolgi krepki palici. Vsako teh palic drži z obema rokama pred sabo po ena oseba v razdalji enega metra. Obe osebi se postavita z obema palicama druga napram drugi. Na eni palici se krepko priveže dolga močna vrvice, potem potegneš vrvice k drugi palici in okrog te nazaj k prvi palici, zopet okoli te palice in nazaj k drugi. To napraviš osemkrat, da se vrv ovija osemkrat okrog obeh palic. Sedaj rečeš osmim najmočnejšim tovarišem, da primejo: dva na desnem koncu, dva pa na levem pri vsaki palici.

Sedaj vzame mali čarovnik viseči del vrvice v roko in drži napeto. Vsem osmim nasprotnikom mora naročiti, naj z vso silo vlečejo narazen palici z ovito vrvice, obenem pa naj se baha, da se njegovim osmim nasprotnikom ne bo posrečilo obdržati sedanjega razdaljo med obema palicama. Nato naj potegne za konec vrvice in kmalu se bosta obe palici dotaknili.

Trije bratje in sreča

(Pravljica.)

Šli so trije bratje iskat srečo. Ko so tako hodili, so srečali ob potu sivolasega moža, katerega so vprašali, kod vodi pot do sreče. Pa jim je starec rekel: «Kdor preplava to široko reko, bo na drugi strani našel ogromno skalo. Naloži naj jo na hrbet in nese na visoko goro, toda med potjo ne sme niti enkrat vzdihniti. Na vrhu gore je skrita sreča.»

Pa je rekel prvi brat: «Recimo, da preplavam to globoko reko in da pridem do one skale. Ne vem pa, zakaj naj bi jo vlekel na vrh gore. Ali ni to smešno? Kako naj tudi pridem na vrh gore, ne da bi pod težkim bremenom niti enkrat vzdihnili? Tu ne maram iskati svoje sreče.»

Enako je menil drugi brat. Tretji pa je skočil v vodo, preplaval reko, našel skalo in jo nesel na vrh gore. Tam je bilo veliko mesto in ljudje so hiteli z vseh strani gledat potrpežljivega človeka, ki je nesel skalo v hrib brez vzdihovanja. Čudili so se njegovi pogumnosti in ga izbrali za kralja.

Tako je našel svojo srečo, katero sta njegova brata zavrgla.

Zajec in žaba

Zajec in žaba sta se dogovorila, da se bosta podala drugo jutro na pot. Krastača je vstala že pred jutranjo zarjo in zbudila zajca, češ: «Vstani, da ne zakasniva.»

Zajec ji je odgovoril: «Pojdi naprej, ker si počasna. jaz bom malo spal, došel te bom z lahkoto.»

Zaba se je podala sama na pot in se čestokrat ozirala nazaj, da bi videla, ali ji tovariš sledi. Zapazila je nekega zajca, ki je tekkel po istem potu ter ga vprašala, ali je videl onega drugega zajca, njenega tovariša. Pa ji je rekel: «Ne čakaj ga, ne bo prišel več. Ko je počival, so prišli lovci in ga ubili.»

Pa je rekla žaba: «Kdor zgodaj vstane, ima dve sreči, a kdor počasneje hodi, pride prej.»

Brez kmetovalca ni življenja

Trgovec, hlapec, kraljev sin in kmet so potovali z ladjo po morju. Nastala je huda nevihta. Ladja se je razbila in se potopila. Četvorica se je rešila samo tako, da so jo valovi vrgli na obrežje neznane zemlje. Tam so začeli misliti, od česa bodo živeli.

Trgovec je menil: «Jaz znam trgovati.»

Kraljevič je rekel: «A jaz znam vladati.»

«Jaz pa znam samo služiti,» je pripomnil hlapec.

«Dokler vi ne doženete, s čim boste trgovali, kako vladali in kje služili, bom šel jaz poiskat, kaj bomo jedli,» je dejal kmet in odšel v gozd, kjer je nabral drv in raznih plodov, nato napravil ogenj, okrog katerega so vsi štirje uživali sadove, ki jih je prinesel kmet.

Šaljivo vprašanje

Kako razdeliš 19 na tri dele, od katerih dva štejeta po 10?

Napiši 19 v rimskih številkah (XIX). Razdeli to številko na tri dele in dobiš: X = 10, I = 1 in še enkrat X = 10.

Roža

Stare žene pripovedujejo, da so bile v starodavnih časih vse rože bele. K neki taki roži, ki je cvetela na krasnem vrtu, je pristopila deklica, pa jo je vprašala: «Ali te smem utrgati?»

Roža je prikimala in deklica je segla z roko po cvetu ter ga utrgala. Toda pri tem se je vbodla s trnom v roko in kri ji je začela curjati iz prsta.

Roža, ki do takrat ni vedela, da ima na sebi trnje, je zardela od sramu. Kakor je zardela, tako je tudi ostala. Od tistega časa je vedno več rdečih rož.

Neumen trud

Sraka, riba in rak so opazili na obrežju reke lovsko torbo. Zardela se jim je to opasna stvar, pa so sklenili, da jo skrijejo, preden pride ponjo lovec.

Z združenimi silami bi jo mogli skriti, toda vsakdo izmed njih je začel vleči torbo na svojo stran: sraka v višino, riba v vodo, a rak nazaj. Ves njihov trud je bil zaman. Torbe niso mogli premakniti.

Tako je tudi z ljudmi, ki ne delajo složno in premišljeno, temveč vlečejo vsak na svojo stran.

Trije popotniki

Sklenila je želva izseliti se v drugo deželo, kjer je ne bo človek tako zalezoval. Jež je o tem zvedel, se podal k želvi in jo prosil, da bi smel z njo potovati. «Kakor ti je drago,» mu je rekla želva, «toda opozarjam te, da ne prevzamem nikake odgovornosti zate.» «To tudi ni treba,» se je pobahal jež, «kar moreš ti prenesti, bom prenesel tudi jaz.»

Kmalu je zvedel o tem tudi krt. Prišel je k ježu in ga vprašal, ali bi se jima smel pridružiti.

«Gotovo,» je odgovoril jež, toda za tako velikansko podjetje je vsak zase odgovoren.»

«Ze dobro. Kar bosta vidva lahko napravila, bom napravil tudi jaz.»

Še istega dne so se vsi trije odpravili na pot.

Toda ko so pozno v noči šli čez neki travnik, je zašumela trava in v mesečni svetlobi je bilo videti oči dveh zahrbtnih kač. V trenutku se je želva skrila v svojo hišo, jež se je zvil v klopčič, krt pa je naslednji trenutek izginil v kačjem žrelu.

Ta dogodek je zelo preplašil želvo in ježa. Splazila sta se iz trave na cesto in tam nadaljevala nočno potovanje. Toda kmalu sta bila zopet presenečena. Iz gozda je prihrumel v naglici velik voz. Zopet se je želva skrila v hišico, jež

pa se je zvil v klopčič. Trenutek pozneje so šla kolesa voza preko obeh.

Ko pa je želva zopet pogledala iz hiše, je opazila, da je bil jež povežen do smrti!

«To pride od tod,» si je mislila želva, «ker si mnogi domišljujejo: kar more on, morem tudi jaz. Vsakdo pa ima drugo telo, drugo glavo, druge moči in sposobnosti.»

Morske globočine

Kolika je povprečna morska globočina? Odgovor na to vprašanje je naravno mogoč samo na podlagi velikega števila izmerjenj. Vsako leto prinaša veliko novega gradiva, toda ne samo v dopolnilo že nabranega materiala, temveč tudi v popravilo prejšnjih podatkov, kajti morsko dno je kakor kopna zemeljska površina podvržena stalnim, deloma naravnost ogromnim spremembam. Tako so prav v zadnjem času nedaleč od francoske obali izsledili plitvine na mestu, kjer bi po vseh morskih kartah moralo biti morje globlje od 1000 metrov. Karte niso mogle biti napačne, ker so bile napravljene na podlagi vestnega raziskovanja. Napaka je ležala v tem, da karta ni več odgovarjala sedanji obliki morskega dna. Morsko dno se je v zadnjih desetletjih na omenjenem mestu pač zelo močno vzdignilo in v zvezo s tem so skušali spravljati gotove potresne pojave v Evropi. Nepričakovana je bila tudi Amundsenova ugotovitev, da severnega tečaja ne krije kopna zemlja, temveč na tisoče metrov globoko morje.

Radi tega se ne bodo naslednji starejši podatki strinjali z najnovejšimi izsledki, toda velike in bistvene razlike ne bo. Podatki so povzeti po Erwinu Kossini. Po teh izvajanjih bi znašala povprečna globočina morja 3800 metrov, gotovo več, kakor bi človek pričakoval. Brez stranskih morij bi bil Atlantski ocean povprečno 3926 m globok, Indijski ocean in Tih ocean pa 4282 m. Sredozemsko morje ima povprečno globočino 1212 metrov.

Zanimivo je primerjanje teh števil s povprečno višino kontinentov (delov kopne zemlje). Povprečna višina kopne zemlje znaša namreč samo 840 metrov. Povprečna višina zemeljske skorje izven morja in na morskem dnu bi bila 2440 metrov pod morsko gladino: to se pravi: če bi vsa zemlja bila enako izravnana, bi bila vsa pokrita z vodo globoko 2440 metrov.

Naravnost ogromna je vodna plast, ki obdaja zemljo. Vsa voda zemeljskega površja, vključene tudi reke in jezera, tvorijo osemstoti del prostornine vse zemlje. Ako bi iz nje ustvarili kroglo, bi znašal njen premer en devetino zemeljskega premera.

Kossina pa se je potrudil tudi izračunati množino soli, ki je raztopljena v velikem morju. Ako bi nasuli vso morsko sol enakomerno po vsem zemeljskem površju, bi znašala tako nanešena solna plast 40 centimetrov. Zemeljsko površje pa meri več nego 50 milijonov kvadratnih kilometrov.

Koliko imamo kronanih vladarjev na svetu

Današnja doba je demokratična. Demokracija pa ni navezana na monarhijo ali republiko. Lahko je v tem oziru kakšna republika prav nazadnjaška, a kakšna kraljevina zelo napredna. Absolutizem vlada samo še v notranjosti Azije in Afrike. Po številu imajo republike večino, in sicer jih je 39, a monarhij je 34.

Kronanih vladarjev prav za prav ne poznata Amerika in Avstralija. Avstralija, Kanada (v Južni Ameriki), Južna Afrika in Nova Zelandija spadajo med takozvane dominije angleškega kraljestva. Severna Amerika vsaka ima eno republiko: Zedinjene države, Srednja in Južna Amerika pa vsaka po deset republik. Tu se v zadnjih desetletjih ni nič spremenilo, dočim so si drugi deli sveta morali napraviti nove zemljevide.

Afrika se nahaja v tem pogledu v zelo nejasnem položaju. Abesinija in Arabija sta monarhiji. Tudi v Maroku, Tunisu in Alžiru so vladarji, toda njihovo ozemlje ni natančno omejeno. Egipt je sicer kraljestvo, toda kralj Fuad nima mnogo govornosti. Afrika ima tudi eno republiko: Liberijo. Tudi v Aziji razmere niso popolnoma jasne. Sovjetska Rusija, Kitajska in Turčija so republike, Japonska in Siam cesarstvi, Perzija ima šaha in Afganistan ima vladarja brez moči. Je pa še cela vrsta dežel z vladarji, kakor Sirija, Irak, Transjordanija, Hedžas, Jemen in Ahčenan, toda nihče ne more določiti, kake pravice imajo in koliko so odvisni od drugih oblastnikov ali Evropejcev. Poleg tega vlada v Indiji okoli 150 knezov z večjo ali manjšo močjo.

Največ so prilike v zadnjih časih izpremenile v Evropi. Vladarske rodbine imamo še na Norveškem, Švedskem, Danskem, Holandskem, v Angliji, Belgiji, Luksemburški, Španiji, Monaku, Italiji, Lihtenštajnski, Jugoslaviji, Bolgariji in Rumunski. V Albaniji je bil pred vojno nekaj časa kralj (Viljem Wied, ki se je l. 1914. odpovedal prestolu). Sedaj ni jasno, kaj bo iz Albanije. Poleg 15 monarhij ima Evropa 12 republik: to so: Francija, Nemčija, Portugalska, Finska, Poljska, Češkoslovaška, Avstrija, Grška, Švica, Andora, Madžarska in San Marino.

Kar se tiče starosti vladarskih hiš, je japonska najstarejša, ker šteje že nad 1300 let. Tudi abesinski vladar pripada zelo stari rodovini. V Evropi je najstarejša vladarska rodovina na Holandskem, ki vlada že od leta 1748. Skoro prav tako dolgo vladata vladarski rodovini v Luksemburgu in v Angliji. Stara je tudi španska vladarska rodovina. Norveška dinastija pa je stara samo še 25 let. Starejše so vladarske rodovine na Balkanu. Leta 1887. so sledili Battenbergu Koburžani v Bolgariji, medtem ko je prišla naša sedanja Karagjorgjevičeva vladarska rodovina na prestol leta 1903. Zelo stara je tudi italijanska vladarska hiša Savojevcev, ki je vladala enako imenovani kneževini skozi 500 let in je prevzela italijanski prestol l. 1871.

Šaljivi kotiček

Smola.

Teta Evalija: «Jurček, zakaj pa tako strašno jočeš?»

Jurček: V blato sem padel, pa mi je mama hlače izprašila...»

Teta: «No, to pa ni tako hudo.»

Jurček: Hudo, hudo je, ker mi jih je izprašila s palico, ne da bi mi jih prej slekla.»

Sivi lasje.

Učitelj: «Ko bi tvoj oče videl tvojo neumno nalogo, takoj bi mu od žalosti osiveli lasje.»

Jurček: «O ne, saj moj oče nima več las.»

Redkost.

Berač: «Gospód, dajte mi dinar!»

Gostilničar: «Saj ste zdravi in krepki, pa bi rajši delali.»

Berač: «Saj delam: nabiram redek denar.»

Gostilničar: «Dinarji pa menda niso tako redek denar?»

Berač: «Za mene že, gospod...»

Iz gostilne.

Gostilničar: «Kako vam ugaja moje vino?»

Gost: «Ko ga pijem, se počutim kakor riba v vodi.»

Amerikanska.

Ameriški milijonar John je stopil s svojo ženo v letalo, da se odpelje iz New Yorka v Chicago. Pri odhodu mu je pilot zabičal: «Prosim vas, da vso vožnjo ne govorite z menoj!»

Cez nekaj časa se je letalo ustavilo v Chicagu. «Ali smem sedaj govoriti, gospod pilot?» je vprašal John.

Pilot: «Lahko.»

John: «Povedati vam hočem samo, da je pred pol ure padla moja žena iz letala.»

Naše bogastvo na jugu

(S potovanja.)

Na nedavnem potovanju v Južno Srbijo sem se predvsem ustavil v Nišu, kjer je tisti dan ravno bila otvorjena gospodarska razstava. Že poprej med vožnjo sem venomer skozi okno lahko ogledoval mogočne poljane in si ustvaril prilično sodbo o plodnosti srbske zemlje. Gospodarska razstava v Nišu mi je nato nudila obsežen pregled, kaj vse se v tamošnji okolici pridelava in kako tam smotreno poljedelstvo naglo napreduje. Razstava je bila sijajno obiskana, da se je v posameznih oddelkih kar gnetlo ljudi iz mesta in okolice. Izplačalo pa se je, ogledati si vsak oddelek, ne samo zaradi tega, ker je vstop bil popolnoma prost, marveč predvsem zato, ker je vsak oddelek nudil na ogled zares izbrane pridelke in gospodarske posebnosti.

Vse je bilo lepo sortirano, da si lahko podrobno ogledal pridelke: vsakojake vrste fižola, krompirja, paradižnikov, ogromnih grozdov, jabolk in drugega sadja, žita, medu in tobaka. Tobaku je naravno bil posvečen poseben oddelek — saj ima Niš enako znano tobačno tovarno kakor Ljubljana — in tu si lahko natanko videl, kako se predejuje »zlahna travca«. V nadaljnjih sobanah si se jedva načudil izdelkom domačega obrta, številnim vezeninam, preprogam, in se končno še za malenkosten denar okrepčal s požirki finega sadjevca, pristne turške kave ali »ljute rakije«. Toda kdo bi vse mogel proučiti v kratkih dveh urah! Z najugodnejšo sodbo o napredovanju srbskega kmetijstva sem se požuril na kolodvor in se odpravil dalje v Južno Srbijo.

Prepotoval sem vso to za vekomaj osvojen in z našo državo združeno pokrajino deloma z viakom, deloma z avtomobilom, deloma peš — ter sem se na lastne oči prepričeval, da ima naša Jugoslavija v tem svojem ogromnem južnem predelu pravcato zakladnico prirodnega bogastva. Bil sem v Kumanovu in okolici, v Skoplju, na staroslavem Kosovem polju, Pelagoniji, Bitolju, Ohridu in na najskrajnejši točki naše države — v samostanu sv. Nauma.

Polje valovi za poljem, toda prebivalstvo je le redko naseljeno, da težko pojmuješ, kako je mogoče, da je obdelano vsaj toliko zemlje, kakor ti premeri oko. In kakšna je ta zemlja! Prhka kakor pepel, da vobče ne potrebuje gnojenja, temveč samo rose z neba. A ta je redka — letos v Južni Srbiji cele tri mesece ni padla niti kaplja dežja in se je bilo bati, da suša uniči ves najboljši pridelek. Vendar pa je letina pšenice, turščice in tobaka prav povoljna. Na Kosovem polju in drugih velikih kompleksih, ki so bili pod Turki, marsikje celih 600 let ali še dalje ni zarezal plug v zemljo. Zdej se tam naseljujejo kolonisti. Tu in tam vidiš cele naselbine z novimi, rdeče pokritimi hišicami. In kako blagodejno dene, ko se prav domače porazgovoriš z ljudmi, ki so šli v Južno Srbijo ustvarjati svojo domačijo. Kolonisti so večinoma iz kamenite Like in Dalmacije, prav mnogo pa je tudi naših beguncev iz Primorja. Zenkrat še imajo svoje težave, da si vzorno uredijo lastne kmetije. Ponekod trpijo tudi zaradi malarije. Toda vseeno so zadovoljni, ker se zavedajo, da bodo že v nekaj letih na konju in da bodo osobito nasledniki uživali plodove njihovega sedanjega truda. Z domačim prebivalstvom, ki je v pretežni večini arnavtsko (dočim se Turki naglo selijo v Malo Azijo) živijo naši kolonisti v lepi složnosti. Arnavti se od njih naučijo marsičesa in se kar ne morejo načuditi motornim plugom in velikim motornim mlatilnicam, s katerimi so oskrbljene naselbine naših ljudi. Vse to pa je šele začetek. Čez nekaj let ali desetletij, ko bodo plodni deli Južne Srbije izdatneje naseljeni, saj je še toliko prostora, tedaj šele

bo tamošnja zemlja dala, kar more in mora dati!

Napram grški in albanski mejl je Južna Srbija brdovita. Čudovito lepi, kakor pri nas v Sloveniji, so slikoviti posamezni predeli. Ali še mnogo pomembnejše od zunanje lepote je dejstvo, da so v vseh teh pogorjih skriti zakladi vsakojakih rud. Treba je samo pričeti z delom in v velikih količinah se bo lahko na dan spravljalo bogastvo, ki ga Južna Srbija še nenačetelega čuva v nedrih svojih gora. Naravno pa je v šumah tudi divjačina izredno obilna — a še obilnejše so zaloge rib v tamošnjih potokih in jezerih.

Prekrasno je Ohridsko jezero s svojo gorato okolico. Dolgo in obsežno je kakor naša Savinjska dolina. Le majhen južni del pripada Albaniji, ostalo je naše. Voda je čista in sladka, rib mrgoli v njej. Največ je postrvi in jegulj, debelih kakor roka, obilne pa so tudi ščuke, a niti jezerski somi niso posebna redkost. Ko sem popoldne stal na balkonu samostana sv. Nauma, ki je zdaj za vedno prisojen naši državi, in zri v gladino jezera pod seboj, se je k bregu gnetla črna množina rib. Solnce je ravno zahajalo za visoke albanske gore ter z zlatordečo večerno zarjo oblivalo vso jezersko pokrajino. V tej blaženi tihoti na najskrajnejši točki naše države so me z močnim zadovoljstvom prevzeli vtisi z vseh mojih poti po Južni Srbiji in priznati sem si moral: Ogromno je bogastvo naše države — kako ga bomo pametno izkoristili?

Tone Popotnik.

Gorenjska kri

(Fantovska zgodba iz preteklih časov.)

Fante iz Dašnika in Zapota je razdvajalo staro podedovano sovraštvo. Niso si le nasprotovali z besedami, marveč tudi z dejanji, osobito ponoči, skriti za ograjami in ogli. Dasi so bili Zapotčani po številu močnejši, je imela manjšina korenjaka Ovnovega Jošta, čigar orjaška postava, široke prsi in jeklena pest je igrala veliko vlogo, kadar je šlo za premoč nad večino.

Bilo je popoldne na žegnansko nedeljo. Nekoliko vinjeni so se vračali Zapotčani iz znane Kovičeve gostilne, kjer so se zbirali ob nedeljah. Njihov glasen pogovor se je sukal okrog Jošta, ki so ga imeli na piki radi številnih spopadov in krvavih nosov. Pravkar so mu objubili plačilo, ko je ob potu zašumelo in Jošt se je pojavil izza plota.

Fantje so boječe utihnili. Pet jih je bilo po številu, a nikomur ni prišlo na misel izvršiti, kar so pravkar sklenili.

«Zdi se mi, da ste se o meni menili,» jih je nagovoril s srepim pogledom. «Zdej sem tukaj!»

«Pogledati te menda smemo,» mu je odvrnil Skobčev Pavel, najmočnejši med njimi. «Saj je celo mačka škofa pogledala!»

«Torej!» Jošt je skočil čez plot ter se je z rokami v žepu postavil nasprotnikom na ogled.

Molče so stali Zapotčani pred velikanom, pazeč, kdaj bo iztegnil težko roko ter zamahnil po najbližnjem.

«No, ali ste se me nagledali? Smem li sedaj oditi?»

Porogljivo se jim je poklonil ter je odšel zvižgaje s počasnimi koraki. Zapotčani so se oddahnili po prestani nevarnosti; šele ko je izginil za ovinkom, so se pričeli jeziti in škripati z zobmi.

«Ejruš, to ga bomo namlatili, tega mu ne odpustimo!»

Tesno so stopili drug poleg drugega, da se pomenijo, kako bodo delili plačilo in podrli hrast, ki že toliko časa kljubuje njihove- mu viharju. Zmotil jih je Ovnov Stanko,

Joštov najmlajši brat, ki je pritekel po cesti mimo njih.

«Stanko!» ga je poklical Rotarjev France ter mu je sočasno priložil krepko zaušnico.

«Kaj sem ti storil? Zakaj si me udaril?» je zajokal šestnajstletni fant.

«Ničesar mi nisi storil. Zaušnica, ki si jo dobil, ni namenjena tebi, ampak tvojemu bratu. Kar lepo domov mu jo nesl ter mu reci, da mu jo pošljamo Zapotčani za predplačilo. Glavno svoto pa mu odštejemo nocoj po večerji pri Koviču, kjer ga pričakujemo.»

Stanko je odhitel z naročilom, dočim so fantje ostali na mestu ter se ponovno pogledali v svoje načrte.

«Najprej moramo začeti prepir,» so uganili, «potem ga naskočimo od vseh strani. Ni vrag, da bi nas mogel vse odbiti.»

«Jaz se mu vržem pod noge ter ga izpodnesem,» se je ponudil Rotarjev France.

«Ko bo na tleh, mu poklekem na prsi,» se je Skobčev Pavel razvnel.

«Obrcal ga bom, ker imam najbolj okovane čevlje,» je menil Vogrinov Matej.

«Ampak krepko, da bo kaj zaleglo: Jošt ima volovsko kožo,» ga je opozoril Potokarjev Miha.

«Ne boj se, v tem sem izurjen,» ga je Matej nejevoljno zavrnil. «Videl boš, da današnja nedejja ni le rdeča v pratiki, marveč bo tudi pri Koviču.»

V potrdilo dogovora so si fantje segli v roko ter se razšli z zadržilom, da se snidejo po večerji.

Ko je Stanko dospel domov s skelečim darilom, je sedel Jošt pri večerji ob skledi, iz katere je zajemal z veliko leseno žlico prav iz dna.

«Zapotčani so me napadli,» je potožil ves zasopel ter je sedel poleg brata.

«Večerjam,» mu je kratko odgovoril ne meneč se za bratovo novico.

«Čakaj, te bo že še nogrelo, ko boš vse izvedel,» si je mislil fantek ter je nadaljeval: «Rotarjev France mi je priložil zaušnico.»

«Jej, če si lačen,» mu je dejal brez zanimanja za njegovo poročilo.

«Ampak zaušnica je bila namenjena tebi za predplačilo, skupno svoto pa ti odštejejo nocoj po večerji pri Koviču, kamor te prijazno vabijo.»

Tudi nagajivo vabilo Jošta ni spravilo iz ravnotežja. Tem marljivejše je vihtel žlico, odpiral usta in požiral, da je bilo veselje. Stanko je videl, da bo zdajzdej izpraznjena skleda, zato mu ni kazalo drugega kakor molčati in večerjati.

Žlici sta zapeli svojo uničevalno pesem. Roža na dnu skleda je postajala vedno večja; ko se je pokazala v svoji popolni obliki, sta bila primorana odjenjati. Jošt je vstal, potegnjen se je do stropa ter je napravil z rokami nekaj telovadnih sunkov.

«Pojdiva,» je ukazal bratu, ki je pravkar oblizal žlico in prazno skledo.

«Kam?» je osupnil Stanko ob pogledu v temno noč.

«H Koviču, kamor sem povabljen.»

Zapotčani so zasedli malone vse mize Kovičeve gostilne. Zbrali so se radi Jošta v polnem številu, oboroženi z raznimi pasovi, jermeni in količki, katere so hranili vsak pod svojim stolom. Že tretjič so zapeli okroglo domačo pesem, ki se je glasila:

«Mi smo junaki iz naše vasi,
tu je korajža, pri vas je pa ni ...»

Kar so se odprla vrata in Jošt je stal v vsej svoji mogočnosti med njimi poleg šibkega brata. Naročil je po običajnem pozdravu liter črnine ter je sedel z bratom za mizo,

DOMAČE NOVOSTI

Natakarica je prinesla pijačo s kozarce-
ma, katera je napolnil in trčil z bratom ne
oziraje se po družbi, ki se je ob mizah šalila
in zabavala.

«Že dolgo ni bilo pri nas tako prijetno,»
se je hvalila natakarica. «Bog nam daj še
obilo takih večerov!»

Jošt je zopet natočil in ko je Stanko iz-
praznil nekaj kozarcev, mu je pošepnil: «Iz-
gini, ura se bliža!»

Brat je poznal to besedo, obrisal si je z
rokavom usta ter se je izmazal iz sobe.

Jošt je popil ostanek, nakar se je s praz-
nim litrom v roki postavil pred navzoče.

«No, zdaj sem tukaj,» je zagrmel. «Prišel
sem po plačilo!»

Zbegani so začeli Zapotčani iskati svoje
orožje, natakarica je bežala v kuhinjo, Jošt
pa je čakal, iz oči mu je švigal divji plamen.

«Po njem!» je pozval tovariše Skobčev
Pavel ter je srdito planil izza mize. Jošt je
zamahnil s stolom.

«Zverina!» je zatulil Pavel, prijel se je za
glavo ter omahnil na tla.

«Ubijalec, ubijalec!» se je drla vsa druž-
ba, medtem ko sta ga Potokarjev Miha in
Vogrinov Matej za hrbtom natihoma nasko-
čila.

Jošt se je obrnil, mahnil je z desnico in le-
vico in oba sta ležala poleg Pavleta.

Tudi Rotarjevemu Francetu se je zahotelo
po znakih iz krvave praske. Kakor ris se je
vrgel pred Jošta, da ga izpodnese, toda on
je iztegnil nogo in sunil napadalca, ki je od-
letel kot muha v bližnjo steno.

Tako so bili premagani najmočnejši; o-
stali so jo kot četa brez poveljnika hoteli po-
brisati ter odnesti zdravo kožo. A bilo je
prepozno. Jošt je zagrabil stol ter je udrihal
po vsem, kar mu je prišlo pod roko.

Ko je vse zbežalo, je odjenjal, ker se mu
je že zazdelo, da iz te moke ne bo dobrega
kruha.

Zdaj šele je prilezla iz kuhinje debela
krčmarica v spremstvu trepetajoče nataka-
rice, ki je pričela pobirati steklenino in ureje-
vati razbite stole. Tam je našla desko, od-
bito od mize, drugje zopet nogo od stola, od-
trgano polico in izruvane obešalnike.

Premaganci so se počasi vračali. Ta je
šepal na levi, drugi na desni nogi, tretji si je
izpiral nos in četrti je tipal na čelu bolečo
zateklino. Le Pavel je ležal.

«Revež,» ga je milovala natakarica, «pre-
cej jih je moral prejeti.»

«Hitro po gospoda in po zdravnika!» je
vpila krčmarica. «Brž, da ne bo prepozno!»
Skrbno se je sklonila čez nesrečnika ter mu
je pričela narekovati kesanje, ko je videla,
da se še giblje.

Zaključek te dogodbe je bil pred sodiš-
čem, kjer so Joštu povedali, da je fantovsko
pretepanje stara, a prav nič lepa slovenska
navada, in da bo moral zaradi nje sedeti ne-
kaj tednov ter plačevati lepe denarce kljub
temu, da so ga oni fantje izzivali.

Pavel je še precej časa nosil obvezano
glavo, vendar pa je drugače brez posledic
prebolel hudo rano.

Soteščan.

Pomagati si zna.

Gost gostilničarki: «S tako majhno obrisačo
se pa ne bom mogel obrisati.»

Gostilničarka: «Veste kaj, prinesla bom manj
vođe, pa bo ta brisača zadostovala.»

* Desetletnica zavratnega napada Bolgarov
na Srbe. V torek je minulo deset let, ko je bol-
garska vojska navalila na izmučeno in od ostalih
sovražnikov ogroženo Srbijo. Kralj Ferdinand je
pred desetimi leti izdal ob tej priliki manifest,
v katerem je farizejsko naglašal, da stopata bol-
garski narod in vojska k obrambi domače grude,
dasi ni takrat nihče ogrožal Bolgarske. V mani-
festu je med drugim dejal: «Udarili bomo na
Srbe obenem s hrabrimi vojskami srednjeevro-
pskih držav.» Udaril je in zlomila se je Bolgarska
ter ž njo srednjeevropske države, narod bolgar-
ski pa še danes trpi za ta zločin.

* Srbi za Koroško. Dne 15. t. m. se je vršilo
v hotelu «Srpski kralj» v Štipu manifestacijsko
zborovanje za zasužnjene koroške brate. Pozivu
tamošnjega sokolskega društva se je odzvalo
mnogo občinstva. Zborovanje je otvoril starosta
Sokola brat Gvozden Matić, ki je uvodoma očrtal
zgodovino Slovenije, ter nato omenil, kako so
koroški Slovenci padli v avstrijsko robstvo. Po-
zval je prisotne, da protestirajo proti zasužnjenju
bratov. Govorili so še: predsednik «Srnao» Ivan
Cvijić, učitelj Jordan in drugi, nakar je bila pre-
čitana resolucija, ki v štirih točkah vsebuje za-
hteve zborovanja, da se našim bratom na Ko-
roškem priznajo vse one pravice, katere uživajo
narodne manjšine pri nas. Resolucija je bila so-
glasno sprejeta in odposlana na pristojno mesto.

* Poslanec dr. Pivko za sezonske delavce v
Prekmurju. Kakor znano, odhaja večina prekmur-
skega prebivalstva v poletju za časa košnje
in žetve v Banat in na Madžarsko. Ti prekmur-
ski delavci, ki delajo na veleposestvih v velikih
skupinah, dobivajo svojo mezdo deloma v goto-
vem denarju, deloma pa v poljskih pridelkih.
Domov se vračajo na jesen ter nosijo s seboj
dobljeno žito, ki ga morajo na obmejnih carinar-
nicah zacarinirati. Narodnemu poslancu dr. Pivku
se je posrečilo, v seji finančnega odbora, ki je
obravnaval carinska tarife, doseči, da se žito,
ki ga donajajo prekmurški sezonski delavci iz
Madžarske, ne zacarini. To žito je carine pro-
sto. Finančni odbor je sprejel predlog poslanca
dr. Pivka.

* Odlična poroka v Beogradu. Te dni se je
poročil v Beogradu poročnik Anton Sabaty, slu-
šatelj II. letnika višje vojne akademije, sin nad-
učitelja Josipa Sabatyja iz Zgornje Poljskave pri
Pragerskem, z gđ. Maro Filipovičevno, hčerko
divizijskega generala Mihajla Filipoviča, ko-
mandanta dunavske divizijske oblasti v Beo-
gradu. Pri obredu v cerkvi se je zbrala k čes-
titanju številna slovenska kolonija, mnogošte-
vilni oficirski zbor in cela vrsta beograjskih
generalov. Poroki sta prisostvovala tudi narodni
poslanec dr. Pivko in ženinov svak dr. Reisman
iz Maribora. Kralj je generalu Filipoviču brzo-
javno čestital k poroki njegove hčerke, želeč
mladima poročencema mnogo sreče.

* Fran Voglar †. V Mariboru je umrl na kapi
ravnatelj ženskega učiteljskega g. Fran Voglar,
zaslužen narodni borec in dober vzgojevalec.
Pokojnik je bil med Mariborčani zelo priljub-
ljen. Bodi mu ohranjen časten spomin!

* Smrt zlatomašnika. V 81. letu je umrl v
Ljubljani duhovni svetnik, bivši župnik na Je-
žici g. Simon Zupan. Bil je priljubljen duhovni
pastir. N. v m. p.!

* Nov adjutant kralja Aleksandra. Divizijski
poveljnik v Sarajevu, general Janko S. Vukotić,
je imenovan za častnega adjutanta kralja
Aleksandra.

* Iskrene pozdrave pošiljamo vsem sloven-
skim fantom, posebno pa dekletom iz tople Južne
Srbije: naredniki: Maks Japelj, Lojze Cankar,
Frane Sojer; podnaredniki: Ferdinand Skale,
Joško Pogorelec, Janko Veras, Franjo Golob, Ja-
nez Vajguni, vsi od bregalniške artilerijske
brigade.

* Občinski uslužbeni v Sloveniji. Na ponovne
pizive v časopisih se je doslej prijaviło iz cele
Slovenije komaj 46 občinskih uslužbencev. Po
naši sodbi pa jih je okrog 200. Kje so ostali? Ali
vam je tako malo za Vašo strokovno organiza-
cijo? Zganite se in prijavite takoj svoj pristop
k organizaciji občinskih uslužbencev v Sloveniji,
da bo mogoče še letos sklicati ustanovni občni
zbor. Prijave sprejema Zveza nameščencev avto-
nomnih mest Slovenije, sedaj v Mariboru.

* Žrebanje efektne loterije malonedeljskega
Narodno-kulturnega društva v prid društvenega
doma ter za postavitev dr. Razlagovega spome-
nika se bo vršila nepreklicno 15. novembra t. l.
300 krasnih dobitkov v vrednosti 15.550 dinarjev.
Srečka stane samo 5 dinarjev. Izid žrebanja se
bo objavil v časopisih. Srečke se še lahko naro-
čijo pismeno pri Narodno-kulturnem društvu v
Mali Nedelji. Priporočamo tudi bratskim dru-
štvom, da naročijo nekaj srečk. Razprodajalci
srečk dobijo popust. Ne odlašajte in naročite
takoj srečke tudi za Vaše znance.

* Izvoz naših čebel v Francijo. Kakor znano,
so naše slovenske čebele med čebelarji tudi v
tujini na najboljšem glasu. Nekaj let pred sve-
tovno vojno se je bila pričela organizirana akcija
za izvoz naših čebel v Ameriko. Zaradi vojne pa
se je ta akcija izjalovila. Sedaj se francoski čebel-
larji zanimajo za naše čebele in veliki čebelarji
zavod Ulysse Fabre v Vaisonu je prevzel nalogo,
da organizira izvoz naših čebel v Francijo.

* Sežiganje dinarskih novčanic. Ker se je iz-
dala v promet že velika množina kovanega dro-
biža po 2 Din, se je vzela iz obtoka sorazmerna
množina bankovcev po 1 Din, ki so že popolno-
ma obrabljeni. Ta papirnati denar se izroči dele-
gacijam finančnega ministrstva, kjer se komi-
sijonelno prešteje. Ves ta papirnati drobiž se
potem sežge.

* Uživanje pokojnin v inozemstvu. Delegacija
ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno,
da bo v eni prihodnjih številkih «Uradnega lista»
izšel pravilnik k čl. 157. urad. zakona ex 1923.
Kako in kje je vlagati in kako obravnavati proš-
nje za dovoljenje uživanja pokojnin v inozem-
stvu. Bistvene razlike proti sedanjemu stanju
so v tem, da takih prošenj v tuzemstvu ne pred-
laga s svojim predlogom več delegacija minist-
stva financ, marveč veliki župan one
oblasti, kjer stanuje upokojenec in
da se brez dovoljenja uživanja pokojnine v ino-
zemstvu izplačuje takim, ki so odpotovali v ino-
zemstvo, pokojnina kvečjemu za tri mesece, za
četrti mesec pa se ustavi.

* Opozorilo vinogradnikom. Nepošteni pre-
kupčevalci skušajo nakupovati od vinogradnikov
celo dobra vina po 2 do 2-25 Din. Doslej se cene
še niso ustalile in je nemogoče natančno in za-
nesljivo trditi, kakšne bodo. Na vsak način pa
bodo višje, kakor jih skušajo izsiliti špekulanti,
ki zlorabljajo veliko denarno zadrego vinograd-
nikov. Oblastva pozivamo, da pazijo na take
primere.

* Ponarejeni 100-dolarski bankovci so se po-
javili v Novem Sadu. Bankovci so bili prav za
prav bankovci za 1 dolar, a sta bili pridejani dve
ničli. Oblastva so odredila strogo preiskavo, da
se ugotove krivci.

* Naše železniško omrežje. Po najnovjših
podatkih prometnega ministrstva znaša danes
naše železniško omrežje 10.011 km.

* Slovensko šolstvo v tržaški okolici. V dobi
šestih let je v tržaški okolici število slovenskega
učiteljstva padlo od 113 na 41. Leta 1918. je bilo
pri Sv. Ivanu 18 slovenskih učiteljev in učiteljic,
sedaj jih je 6, v Šklednju jih je bilo 20, danes jih
je še 7. Res dobro se godi našim rojakom pod
Italijo.

* **Bogat lov tunov v Dalmaciji.** Ribiči so te dni blizu Omiša v Dalmaciji vlovili 17 tunov ne navadne velikosti. Posamezni eksemplari tehtajo nad 100 kg. Najlepši eksemplar so ribiči poklonili prirodoslovnemu muzeju v Splitu.

* **Prvi sneg v Beli Krajini.** Iz Bele Krajine nam pišejo: V noči 14. t. m. je razsajala huda nevihta z močnim bliskanjem. Po polnoči je začel naletavati sneg in zjutraj ga je bilo že 4 cm na debelo. Ker je bilo južno vreme, je bil sneg precej težak, tako, da je drevju, posebno akacijam, ki so še košate in imajo vse zeleno listje, odkrnilo do 8 cm debele mladike. Zgodaj se nam je prišel pokazati sneg, pa morda le ne bo tako hudo.

* **Trboveljske novice.** V vseh tukajšnjih okrožjih vlada veliko zanimanje za glavno skupščino Bratovske skladnice, ki jo sklicuje Rudarsko glavarstvo za Slovenijo v nedeljo 25. t. m. ob 10. dopoldne v vrtnem salonu restavracije «Pri Levu» na Gosposvetski cesti v Ljubljani. — V višjo položajno skupino so imenovane naslednje učiteljice v trboveljski občini: Ema Zamejčeva v Hrastniku, Marija Omerza, Eleonora Koroščeva, Marija Windischerjeva in Ida Strajnarjeva v Trbovljah. — Jubilejni koncert trboveljskega «Zvona» ob priliki njegove tridesetletnice se bo vršil bržkone že 8. novembra t. l. K sodelovanju so povabljeni vsa glasbena in pevska društva iz Ljubljane. V teku 30. let so predsedovali društvu naslednji gospodje: Pankracij Gregore, župnik; Josip Moll, trgovec; Jože Goropevšek, posestnik; Ludvik Plavšak, rudniški uradnik; Josip Gorjup, rudniški uradnik; Franc Feštajn, rudniški poduradnik, in Pavel Vrbič, rudniški inženjer. Sedanji pevovodja društva je g. Oskar Moll. — Še nekaj dni nas loči od velike tombole konzorcija Narodnega doma v Hrastniku. Dobitkov je vsega skupaj nad 200 v vrednosti nad 10.000 dinarjev. Opozorjamo na srečke, ki so povsod na prodaj. Naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, priti na najcenejši način do lepih dobitkov. — Združna elektrarna je soglasno sklenila ustaviti vsem članom, ki že dalj časa ne plačujejo toka in inštalacij, električni tok. Med dolžniki je tudi krajni šolski svet, kateremu ne more nakazati občina šolskih prispevkov, ker že štiri mesece ni prejela občinskih doklad na direktne davke od pristojnega finančnega oblastva. Če ne bo dolg krajnega šolskega sveta poravnat do 23. t. m., mu bo odvzet električni tok, s čimer bodo najbolj prizadete trboveljske šole. Skrajni čas je že, da pridejo pri finančnem oblastvu do prepotrebnege reda. — Občinski proračun in proračun krajnega ubožnega zaklada občine za leto 1926. bosta do 29. t. m. javna razgrnjena pri županstvu, da se morejo morebitni ugovori vložiti v teku gornjega roka. — Gerenstvo okrajnega zastopa je dovolilo razširjenje mostu preko Trboveljsice pri Lisu na Vodi tudi za pešce in ne samo za vozove. — Pri prometu z obveznicami Vojne škode se priporoča skrajna opreznost, ker so se pojavili falsifikati teh obveznic. V dvomljivih primerih se je obrniti na pristojni davčni urad, da ugotovi, če je obveznica pravilna. — V torek 20. t. m. se je vršila v Trbovljah odborova seja Ljudske visoke šole, na kateri se je določil program in seznam predavanj. Otvoritev in nastopno predavanje se bo slovesno izvršilo. Ljudska visoka šola bo začela z rednimi predavanji po vsej priliki v nedeljo 8. novembra. — Zapisega vojaških obveznikov, ki še niso zaprisedli, se bo vršila 23. t. m. pri Forteju na Vodi in sicer ob 8. zjutraj za tiste, ki so dopoldne prosti in imajo popoldne delo, ob 2. popoldne pa za tiste, ki imajo dopoldne delo in so popoldne prosti, ter za obveznike iz občine Dol pri Hrastniku. Zapisega se morajo udeležiti vsi še nezapiseni obvezniki letnikov 1875. do vštetege 1904. l.

* **Ameriške novice.** V okolici Clevelanda je strela ubila našega rojaka Ignacija Zeleznikarja iz cerkljanske župnije na Gorenjskem. Zeleznikar je bil v nesrečnem trenutku zaposlen pri tlakanju ceste. Pokojnik je bil 54 let star in vdovec. V Ameriko je prišel pred 14 leti. —

Eden najstarejših slovenskih naseljencev v Clevelandu, Alojzij Rehar, in njegova soproga sta dne 26. septembra obhajala svojo srebrno poroko. — Umrl je v Clevelandu rojak Ivan Belčar v starosti 56 let. Delal je v topilnici svinca in se zastropil s svinčeniimi plini. Rodom je bil iz goriške okolice. — Dalje je umrl Matija Hrstar, star 43 let. Rodom je bil iz Št. Jerneja na Dolenskem. V Ameriki je bil 25 let.

* **Zimsko vreme v Heregovini.** V Mostarju je divjala zadnje dni velika nevihta. Okrog Mostarja in v smeri proti Nevesinju je zapadel sneg in so se pojavile velike črede volkov, ki so raztrgale že mnogo goveje živine in ovac.

* **V Rakeku na vrtu g. Mlakarja** je zrasla redkev, ki tehta preko 4 kg in je velika kakor zelena glava.

* **Cvet in sad.** Neka gospodična je nabrala te dni ob Starem gradu pri Škofji Loki vijolice, trobentice, modri svišč, ciklame, robide ter cvetoče in zrele jagode. Igra narave je letos sploh čudovita. Ponekod pada sneg, drugje pa cvetejo pomladne cvetke.

* **Končna ureditev invalidskega vprašanja.** Minister za socialno politiko se je odločno lotil invalidskega vprašanja. Proučiti hoče vse uredbe, zakone in pravilnike, ki so bili, odnosno so še v veljavi iz časov pred prevratom, kakor tudi vse one po osvobojenju in uedinjenju. Dalje si hoče natančneje ogledati zakon o začasni podpori invalidom, ki velja za vso državo, in načrt novega invalidskega zakona. Želeti bi bilo, da se to pereče vprašanje čimprej reši tako, da dobe invalidi, kar jim po vsej pravici gre.

* **Smrtna kosa.** V Mostah je po dolgi boleznini umrl gospod Miško Smoljan. Bil je odličen pristaš naše stranke in član naprednih kulturnih organizacij. Kot značajan mož se ni nikdar bal odkrito zastopati in izpovedati svoje napredno prepričanje. — V Sarajevu je umrl g. Iv. Dornič, lesni industrijec na Lancovem in v Fojnici. Bil je vedno navdušen in zvest pristaš SDS. — V Libojah je umrl v starosti 75 let bivši vodja keramične tvornice g. Edvard baron Gruttschreiber. Starejši Žalčani in okoličani se dobro spominjajo družabnega in muzikalno nadarjenega gospoda, ki je v družbi rad zaigral na klavirju slovenske pesmi. Kot pristen Nемеc se je priučil slovenskega jezika in Savinjsko dolino je vzljubil kot drugo svoj domovino. — Blag jim spomin!

* **Mrzlo zimo napovedujejo.** Francoski zvezdoslovec Mauré napoveduje, da bo letošnja zima bolj mrzla kakor navadno, zato pa bo tudi prihodnje poletje bolj toplo kakor običajno. Francoski učenjak zatrjuje, da se zopet povrne normalno vreme, kakršno je bilo pred desetletjem. V bodoče bomo zopet imeli ostre zime z visokim snegom in vroča poletja. V teku prihodnjih mesecev moramo računati tudi z manjšimi ali večjimi potresi. Tudi lani so napovedovali hudo zimo in je vendar ni bilo. Upajmo, da bo tudi letos tako.

* **Vprašanje Sv. Nauma končno rešeno.** Albanški parlament je te dni odobril odlok veleposlanikov glede Sv. Nauma in Vrmoša ob Ohridskem jezeru. Tako je to obmejno vprašanje med našo državo in Albanijo rešeno tako, da ostaneta Sv. Naum in Vrmoš naši državi. Sedaj so rešena vsa naša obmejna vprašanja in nimamo več teritorialnih sporov z nobenim sosedom.

* **Odbor Zveze kulturnih društev v Mariboru** se je na svoji seji konstituiral tako-le: predsednik Anton Skala; tajnik Ivan Robnik; blagajnik M. Vidmar; knjižničar dr. Maks Kovačič; referent za predavanja Vekoslav Spindler; referent za prireditve Ivan Kejžar; svetovalci: dr. Pavel Strmšek, Josip Malenšek, dr. Franjo Juhart; nadzorstvo: dr. J. Boštjančič, Drago Humek in Maks Dominkuš.

* **Regulacija Sušnice in Koprivnice.** Razen neregulirane Savinje sta prizadevala Celju ob povodnjih tudi oba v Savinjo, oziroma v Voglajno stekajoča se potoka Sušnica in Koprivnica dosti skrbi. Sedaj se je pa oblastvo zganilo in sresko poglavarstvo je v sporazumu z velikim

županom sklenilo tok obeh potokov komisionalno ogledati in potem takoj pričeti z regulacijo struge. Treba bo strugo dobro očistiti, poglobiti in na nekaterih mestih primerno zravtati.

* **Boljši tobak.** Uprava tobačnega monopola, ki je puščala doslej v promet res le manj vreden tobak za pipe, razglašaja sedaj, da bo še tekom letošnjega leta uvedla dve boljši vrsti tobaka za pipe, da bi na ta način dosegla večjo prodajo.

* **Trgatev po štajerskih goricah** je končana. Splošno se sodi, da je bila letos trgatev mnogo obilnejša kakor lani, vendar pa kakovost zaostaja za lansko. Zadnji solnčni dnevi so izdatno pripomogli, da se je trgatev nemoteno vršila.

* **Sestanek delegatov obrtnih zadrug.** Splošna zveza obrtnih zadrug v Mariboru sklicuje za dan 25. oktobra ob devetih dopoldne v Narodnem domu v Celju sestanek delegatov obrtnih zadrug za mesto in okolico s šmarnskim in gornjegrajskim okrajem vred. Namen sestanka je, določiti kandidate za volitve v Trgovsko in obrtniško zbornico.

* **Prastari grobovi.** V okolici Dubrave v Dalmaciji so naleteli delavci na veliko kamenito krsto, v kateri se je poleg pepela nahajal človeški okostnjak. Ob glavi je bila postavljena žara. Že prej so delavci našli več takih grobov, a žal ni bil poklican strokovnjak, da bi jih pregledal. V neposredni bližini je bil najden tudi nož iz kremena.

* **Redka starost.** V dalmatinski Podgori je 15. t. m. bivši posestnik Šimen Kurtić praznoval 100letnico svojega rojstva. Starec je še popolnoma čil in zdrav, le oči so mu nekoliko opešale. Zanimivo je, da je Kurtić vse svoje življenje užival zelo preprosto hrano. Za pijačo mu je služila samo voda.

* **Smrtna nesreča.** Te dni ponoči je na povratku proti domu padel rudar Vouk med Birtičem in Logarjem preko nizkega mostu in so ubil. Vzrok seveda nesrečni alkohol.

* **Nesreča pri streljanju ob trgatvi.** Pri Sv. Jurju v Slovenskih goricah se je ponesrečil pri streljanju z malim topičem ob priliki trgatve desetletni sin posestnika Samuela. Odtrgalo je fantu na desni roki tri prste.

* **Zadužil se je.** V Sarajevu je delavec Mehmed Filipović prenočeval v novo pobeljeni sobi. Ker ga je zeblo, je zakuril peč z ogljem. Zjutraj so ga našli mrtvega. Zdravnik je ugotovil, da se je Mehmed zadušil z ogljikovo kislino.

* **Zrtev neprevidnosti.** Kuharica Katarina Pokosova v Zagreba je pustila pločevinasto škatlo s parketnim voskom na vročem ognjišču. Ker je v tem vosku bencin, se je škatla kmalu vžgala. Kuharica je skušala ogenj pogasiti s cunjjo, nakar se je ta vnela kakor tudi s tekočo maso oškropljena obleka kuharice. Nesrečna ženska je dobila pri tem tako težke opekline, da je še isti večer umrla v bolnici.

* **Eden rajhenburških roparjev aretiran.** Kakor smo nedavno poročali, sta bila v Senovem pri Rajhenburgu napadena rudniški inženjer Forges in rudniški uradnik Peterca. Roparji so jima vzele 350.000 Din, ki so bili namenjeni za izplačilo delavcev. Sedaj je prišel eden teh roparjev v roke pravice. Varaždinska policija je aretirala Fabijana Gršiča, katerega je Peterca pri napadu spoznal. Gršič je bil oddan v zapore celjskega okrožnega sodišča.

* **Umor iz sladostrajstva v Celoveu.** Te dni ponoči so slišali v Celoveu na ulici klice na pomoč. Ko so ljudje prihitali na lice mesta, so našli žensko, močno krvavečo, v zadnjih zdihljajih. Obenem so opazili, da je zbežal po ulici neki mlad možki. Ženska je kmalu umrla. Kakor so zdravniki ugotovili, se je izvršil umor iz sladostrajstva. Drugo jutro se je oglasil pri policiji neki možki, ki je povedal, da je njegova sestra, 26letna Ana Leitnerjeva, odšla prejšnji večer v spremstvu nekega Alfreda Pirkerja na sprehod in da se ni vrnila. Pokazali so mu umorjeno žensko, v kateri je spoznal svojo sestro. Morilca Pirkerja še niso izsledili. Sumi se, da je izvršil samomor.

* **Pogreša se pol milijona dinarjev.** Iz Sarajeva poročajo, da je v Stalaču izginila poštna denarna pošiljka v znesku 505.000 Din. Ker se je domnevalo, da je pošiljka zašla v Sarajevo, se je tamkaj izvršila preiskava, ki pa je ostala brez uspeha.

* **Roparski umor.** V Javorniku (občina Črna) je bila pred kratkim ponoči umorjena v svoji spalni sobi 14letna pastirica Elizabeta Molarjeva. Najbrž se je v sobo vtihotapil neznan ropar zvečer, ko soba ni bila zaklenjena. Zločinec je po izvršenem zločinu odnesel razne stvari v vrednosti 1800 Din.

* **Junak z nožem.** Med viničarjema Dominikom Gornikom in Alešem Hasom pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah je vladalo že dalje časa veliko sovraštvo. Ko se je te dni zvečer vračal Dominik Gornik s trgatve domov, ga je nenadoma napadel Has in mu z nožem prizadel več vbodljajev. Gornik bo najbrže izgubil eno oko. Hasa so orožniki aretirali.

* **Medved na levu za kravo.** Iz Broda ob Kolpi poročajo, da se v zadnjem času, ko so poljski pridelki večinoma že spravljani, približujejo vasem medvedi ter napadajo živino. Tako je pred nekaj dnevi blizu Gašparcev velik medved napadel gozdarjevo kravo, ki je v smrtnem strahu sicer srečno ušla kosmatincu, a je na begu padla preko neke strmine ter si polomila rebra.

* **Sumljivi kolki.** Te dni se je mudil v Celju posestnik Andrej Anderluh iz Cerovca pri Rogoški Slatini. V mestu se ga je najprej nasrkal, potem pa je nesel na davčni urad na prodaj kolke, in sicer dva po 500, pet po 250 in dva po 20 Din. Kolki so bili res nežigosani, toda na spodnji strani se je poznalo, da so bili že nekje nalepljeni. Anderluha so pridržali v Celju, ker obstoja sum, da so kolki ukradeni s kakih uradnih spisov.

* **Dva junaka z nožem.** Jakob Stibernik, posestnikov sin iz Ponove vasi pri Grosupljem, je izreden velikan; istotako nenavadno visoke prikazni so njegove sestre, ki so nastopile pri Ljubljanskem sodišču kot priče. Vkljub svoji velikosti in moči pa se je Stibernik lotil z nožem sosedovega fanta Alojzija Škrjanca, ki je proti njemu pravi prilikavec, ter ga dvakrat sunil. Bilo je na dan nabora 14. junija t. l., ko je obtoženi Stibernik popival s svojimi sestrami in tovariši, potem pa šel iz gostilne izzivat fante-nabornike z besedami: «Auf biks, smrkovci, rekrutki!» Ker mu je Alojz Škrjanec nekaj ugovarjal, ga je takoj naskočil z nožem ter mu zadal dve rani. Posebno nevarna bi bila lahko postala rana na vratu tik ob žili dovodnici. Obtoženec in njegove sestre so vsako krivdo junaško tajili, toda sodišče se je uverilo o krivdi ter obsodilo Stibernika na 6 mesecev težke ječe in obšutne stroške.

* **Uboj pri Novem mestu.** V nedeljo 18. t. m. je bil v Lešnici pri Novem mestu izvršen krvav zločin. Proti večeru so se vračali vaščani s trgatve domov in na vasi je vladalo veselo razpoloženje. Med drugimi je bil navzoč tudi sin posestnika Janca, znan nasilnež in notoričen pijanec, ki se je začel prepirati s sosedji. Med prepromom je nenadoma potegnil nož ter začel z njim mahati okoli sebe. Pri tem je lahko ranil več oseb ter smrtno poškodoval dijaka Riflja iz Lešnice. Sunil ga je z nožem v vrat, da je nesrečni dijak že po nekaj minutah umrl. Po storjenem zločinu se je Jane sam javil orožnikom.

* **Sreče v zakonu ustvarja samo skrbnost in varčnost gospodinje!** Te vrline ima pa samo ona gospodinja, ki uporablja izključno samo milo «Gazela».

Kdo je srečen?

Evlatija: Možek, ali si že čul, da se bo Kuni-gunda omožila? Ne veš, kdo je srečen mož?

Možek: «Srečen mož bo v tem primeru samo njen oče, ki se je bo znebil.»

Dve pripovedki Jurija Šišmiša

Pripovedke mojega prijatelja Jurija Šišmiša so bralcem «Domovine» že znane. Mislim, da so vsem ugajale. V naslednjem naj Vam povem še dve:

1.

Tu in tam v naši Sloveniji še živi kak star možak, ki se še spominja, kako je bilo za njega dni, ko so še lovili fante za vojaški stan. Dostikrat so se med možmi-lovci in fanti vnele cele bitke. Saj to tudi niso bile nikake šale. Kogar so vjeli, ta je bil siromak, kajti bil je toliko časa pri vojaki, da ni bil za nikako rabo več. Kdor je bil toliko srečen, da je ostal živ, je prišel domov kot betežen ali pohabljen starec, ki je mogel prijeti edinole za beraško palico...

V našem brdskem kraju je bil v tistih časih pri zapriseženih možeh-lovcih tudi Boldinov Nacek iz Prevoj. Brihtna glavica je bil ta Nacek. Če je le izvohal, kdaj bodo fante lovili, jim je na skrivaj povedal za pretečo nevarnost.

Enkrat je pa le bil Nacek v hudli zadregi.

Lovski poglavar Skolč iz Prapreč, imenovan tudi «oberrihtar», je kar na naglo ma neke nedelje zjutraj povedal svoji družbi, da bodo po rani sv. maši pri brdski cerkvi pograbil tega in tega.

Kako naj sedaj Nacek izvede človekoljubno delo in reši svoje najboljše prijatelje? Zviti Nacek jo je kmalu pogodil.

Možje-lovci so pili v bližnji Lukovici, ki je v dolini ob «veliki cesti» v znani Slaparjevi gostilni.

Na neopažen način se je Nacek izmuznil od svojih tovarišev in kar letel po strmi poti proti brdski cerkvi. V dobrih petih minutah je bil že gori.

Kakor je v navadi na deželi, so tudi pri brdski cerkvi stali fantje zunaj med službo božjo, ne vsi, ali dosti.

Začudili so se upehanemu Nacku, ki je pripopal do njih; vpraševali so ga, za kaj mu gre, pa jim ni dal nobenega odgovora.

Dober streljaj proč od njih se je ustavljal navihanec, stopil k eni graščinskih češpelj, ki jih je bila cela vrsta ob graščinskem vrtu, ter začel govoriti:

«Ti, češplja, poslušaj me! Sedaj po sv. maši bodo fante lovili: Kmečovega, Birkovega, Capudrovega, Bokšetovega in Videnškovega. Tebi, češplja, lahko povem, drugemu pa nobenemu ne, ker sem zaprisežen lovec. Sedaj pa z Bogom, meni se mudi!»

Fantje so sedaj vedeli, koliko je ura bila, spogledali so se med seboj in porazgubili...

S kakimi kislimi obrazi so odšli možje-lovci, to si lahko vsak sam predstavlja.

Pa je bil navihan Nacek še toliko predrzen, da je tolažil vodjo Skolča: «Ti, veš kaj, eden izmed teh je imel praprtno seme v čevljih, to ti rečem. Tak pa vse ve. Kar pit pojdemo na to našo smolo, saj vidiš, da se nam vsi ljudje muzajo.»

2.

Na brdskem sodišču so imeli svoje dni enega zelo modrega sodnika. Pa je prišla enkrat k njemu uboga zapeljana kmečka mladenka, nezakonska mati.

Tožila je hkrati kar tri fante. Si je pač mislila: Od vseh treh bom že toliko dobila, da bom tudi sama poleg živela.

Sodnik je nataknil očala, prižgal cigaro, pa z važnim prevdarkom začel:

«Ti, deklé, misli si, da bi ti prišla v veliko klet, kjer bi si iz vsakega soda privoščila po en kozarec vina. Bila bi pijana, ali ne? Toda povej mi, od katerega vina!»

«Tega pa vam ne morem povedati, gospod sodnik.»

«Vidiš, tako je tudi s teboj. Ti bi rada otroku preskrbela kar tri očete. Pa kateri bi bil pravi?»

«Tega pa res ne vem.»

«Tako vidiš, ti sedaj nič drugega ne kaže, kakor da boš morala sama skrbeti za otroka. Pa si za drugič zapomni!»

Anton Stražar.

ZANIMIVOSTI

Pustolovščina lepe Italijanke

Razburljiv prizor, ki se samo po srečnem slučaju ni krvavo končal, se je dogodil te dni v pisarni nekega milanskega odvetnika. Dogodek ima naslednjo neobičajno predzgodovino:

Hčerka florentinskega trgovca, lepa mlada deklica, je nekega dne brez sledu izginila iz očetove hiše. Šele po tednih je prispelo iz Milana pismo, v katerem hčerka poroča, da jo je odvedel neki Francoz in ji obljubil zakon, potem pa jo pustil na cedilu. Preklesno je izvedela, da je njen zapeljivec že poročen.

Na to poročilo se je odpeljal oče, 50letni Jožef Landini, v Milan. V njegovem spremstvu se je nahajal med drugimi tudi Florentinec, 26letni železniški uradnik Humbert Landi, ki je bil z ubeženko zaročen. V hotelu, ki ga je deklica navedla kot naslov, je našel stari Landini pismo, v katerem se poziva, naj nemudoma odide na razgovor k državnemu pravdniku Cattiniju. Pravdnik je najprej pomiril očeta glede usode deklice in obljubil za isto popoldne sestanek z ubeglo Hildo Landinijevo, vendar je prosil, da se bivši ženini ne udeležijo tega razgovora. Kljub temu je prišel na sestanek namesto očeta mladi železniški uradnik, in sicer v spremstvu Hildine sestre. Sprejeta sta bila od pravdnikovega sina, ki ni bil od svojega očeta natančneje poučen o zadevi, temveč je samo vedel, da prideta neki gospod in neka dama, ki bosta govorila z neko drugo damo.

Kmalu nato se je oglasil zvonec in vstopila je Hilda. Ko je zapazila mladega moža, katerega je tako nezvesto zapustila, se je zelo prestrašila in se obrnila zopet proti izhodu. Njena sestra pa jo je vsa v solzah objela ter jo z nežnimi besedami zadrževala. V razgovor je posegel tudi Humbert z ostrimi očitki. Sestra in mladi Cattini sta ga skušala pomiriti. Toda zaman. Landi se je vedno bolj razburjal in končno nenadoma potegnil samokres iz žepa, ga nameril proti deklici in večkrat zaporedoma sprožil. K sreči je bilo orožje zaprto, da se patrone niso vžgale.

Prisotnih se je polastila panika. Hilda je zbežala v bližnjo sobo, a Landi, ves besen, je planil za njo. Hildina sestra, mladi Cattini in državni pravdnik, ki se je medtem vrnil, so zaman poskušali odvrti zasledovalca od njegove žrtve. Že so ga zgrabili, ali on se jih je zopet otresel in tekal za Hildo po hodniku. Ko jo je dohitel, jo je udaril s samokresom večkrat po glavi, tako da se je deklica zvrnila nezavestna na tla. Oče in sin Cattini sta se medtem enako oborožila s samokresi in sta z grožnjami pripravila besnečega do pameti. Z obupnim ihtenjem se je vrgel Landi na stol in se dal brez odpora razorožiti.

Medtem je bila ranjena deklica od policijskega zdravnika v stražnici obvezana. K sreči njena rana ni bila težka. Landi je bil aretiran. Pri zaslišanju je izpovedal žalostno zgodovino svoje ljubezni. Njegova neizmerna strast do deklice in obupna bolelost nad njeno nezvestobo sta bili motiv njegovega čina.

Velika razprava proti morilski družbi na Moravskem

Pred sodiščem v Jihlavi na Moravskem se je pričela včeraj ena najsenzacionalnejših zločinških razprav. Razpravljalo se bo o celi vrsti umorov, ki so svoječasnno ob priliki odkritja silno razburili prebivalstvo Jihlave in Trebiča.

Morilska družba ima na vesti osem umorov, vendar to število ni točno, ker so nekateri zločini ostali neodkriti. Morilcev je 8, sedem moških in ena ženska, večinoma ljudje nižjih slojev, delavci in manjši obrtniki.

Glavni obtoženci so: zakonska dvojica Dvořaček, oče in njegova dva sinova. Zločinci so stari od 32 do 66 let. Krvavi zločini so bili izvršeni v poslopju, ki ga ljudstvo nazivlje «Kohnov mlin», malo, razpadlo poslopje, ki se nahaja pet minut oddaljeno od Trebiča. V starem mlinu so prebivali 66letni čevljar Ivan Fejta s svojima sinovoma Ivanom in Josipom, tudi čevljarja po poklicu. Delavnica starega se je nahajala v kotu velikega skladišča, kjer so bile svoječasnno nakupičene zaloge moke v mlinu. Ta soba je bila morišče; tu so bile nesrečne žrtve umorjene, razsekane in razžagane, tu se je nakupičila grmada človeških udov, dokler nista potok Iglava in potoček ob mlino požrla telesne ostanke. Pod to dvorano sta stanovala zakonca Karel in Ana Dvořaček, dalje 61letni delavec Josip Kunst, 59letni mesar Tomaž Masek in 37letni pomožni delavec Josip Kment. Teh osem oseb je izvršilo več umorov, za katere je dala, kakor se zdi inicijativno žena Dvořačka, pravi vrag v ženski podobi.

Pripisati je zgolj slučaja, da je v začetku letošnjega leta v zvezi z nenavadnim smrdom, ki se je razširjal iz stanovanja prezidanega mlina, policiji prišla na uho vest, da so v hiši zazidana človeška trupla. Policija je napravila takoj poizvedbo in prišla vse tri Fejte. Mlajši sin Josip Fejta je po dolgem tajenju končno priznal umore. Na podlagi njegovega priznanja sta bila prijeta zakonca Dvořaček. Tajila sta trdovratno vse in izjavila, da je izpoved Josipa Fejte navadno obrekovanje. Zaslüšan je bil sedaj starejši Fejta, ki je obdolžil svojega sina kot povzročitelja dvojnega umora. Prislüskoval je nekoga večera pri stanovanju Dvořačkovih in čul, kako se pogovarjata z njegovim sinom. Med tem je stopil njegov sin iz sobe in ga pozval, da vstopi. Poleg Dvořačkovih sta bila navzoča tudi njegov drugi sin Ivan Fejta in Josip Kunst. Razložili so mu načrt, s katerim se je strinjal. Domenili so se, da umorijo dva brata Policky. Dvořačkova je izjavila, da bo brata upijanila z močnim čajem. Nato ju bo zvalila v mlin in odstranila. Nekaj dni pozneje sta plavali trupli obeh bratov v mlinskem potoku. Dvořačkova je kesneje pravila Fejti, da je šlo vse po sreči. Od čaja omamljena brata je s kolom ubil njen mož.

V Trebiču se je nato bliskoma razširila vest o skrivnostnem izginjenju raznih poljskih beguncev, ki so se nastanili v bližini mlina. Begunci so si dali čevlje popravljati pri Fejti. Sedaj so bili obdolženi na novo zaslišani. Karl Dvořaček je priznal šest umorov, Ivan Fejta mlajši je priznal samo tri, končno je priznal en umor, ki ga je izvršil skupno z Maskom in Kmentom. Zadnja dva sta zanikala vsako krivdo glede umora in priznala samo, da sta pomagala pri odstranjevanju trupel.

Na podlagi priznanja zločincev se je preiskala in prekopala okolica mlina. Res so našli na dve človeški okostji, ki sta po mnenju zdravnikov ležali pokopani že najmanj pet let. Na lobanjah je bilo opaziti sledove težkih udarcev. Ugotovilo se je, da so to trupla umorjenih Policky.

Ivan Fejta mlajši je med drugim izpovedal, da se je ob prevratu leta 1918, vrnil domov. V delavnici je našel velik kup kosti in mesa. Rekli so mu, da je konjsko meso. Ker je bil v dvomu, so rekli: Če ni konjsko, potem je pač židovski. Pomagal je odstranjevati kup mesa. Dali so mu

za to delo 100 kron. Nadalje je Fejta priznal svojo soudeležbo pri umoru nekega Zida, ki si je dal popraviti čevlje pri njegovem očetu. Pri umoru se sodelovali njegov brat, oba Dvořačka, Masek in Kment. Josip Fejta je Zida izvalil v kot sobe, kjer sta bila skrita Masek in Kment. Masek je nenadoma priskočil in udaril žrtev s sekuro po glavi, nato pa je na leh ležečemu Zidu zadal Kment smrtni sunek z bodalom v vrat. Truplo so nato razkomadili in posamezne dele prenesli v Kmentovo hišo.

O razpravi bomo še poročali.

× **Deklica kot zakonski mož.** Budimpeštansko sodišče je obravnavalo te dni nenavaden primer. Gre za mladenko, ki se je izdajala za moža in se celo poročila z neko drugo mladenko, s katero je živela tri leta v srečnem zakonu. Po dosedanjih poizvedbah je ugotovljeno, da se je natak Josip N. seznanil z neko 17letno devojko in jo kmalu nato poročil. Po drugem letu zakona je žena rodila dete. Iz preiskave je razvidno, da je dozdevni mož, ki si je prilastil listino svojega brata, padlega v vojni, ženo vedno uspaval s omamljivim sredstvom in isti čas povabil k sebi nekoga moškega. Omamljena žena ni nikoli vedela, da se je nahajal tujec v njeni sobi. Rojstvo otroka je vzbudilo veliko veselje tako pri zakoncih kakor pri sorodnikih. Kmalu nato pa so med obema zakoncema nastali spori. Žena se je namreč seznanila z nekim moškim, ki ji je pojasnil, da je njen mož dekle. Žena, ki je uvidela, da je postala žrtev sleparja, je sedaj vložila tožbo na ločitev zakona in njega nepriznanje. Pri prvi razpravi je «mož» priznal, da mu ni ime Josip, temveč Marija in da se je posluževal listin v vojni padlega brata.

× **Neverjetna pokvarjenost.** Reška policija je pretekli dne izsledila čedno družbo vlomilcev, tatov in slične sodrge; predvsem pa je polovila in postrigla krila raznim nočnim metuljčkom. Naslednji dan je bil zdravniški pregled vseh prijetih deklic. Pozornost je vzbujala neka 14letna deklica. Obležena je bila zelo elegantno: krilo iz fine svile, lakasti čevlji in eleganten klobuček. Vedla se je zelo drzno in videlo se je, da jo niti najmanj ne teži, da se nahaja na policiji. Preden je bila privedena k pregledu, je eden izmed policijskih agentov javil, da je deklico prijel v enem najbolj razkričanih lokalov v družbi mladih fantov. Detektiv je tudi pristavil, da je okužena. «Kako ti je ime?» so jo vprašali. «Kaj vas to briga,» je odgovorila drzno, nato pa je v reškem narečju nadaljevala: «Če me hočete poslati v bolnico, potem me odvedite, če ne, me pa pustite domov. Nimam namreč preveč časa.» Malo kasneje se je umirila in je pripovedovala žalostno svojega življenja. Pred dobrim letom jo je zapeljal neki priletni možki ter jo nato zapustil. Nadaljna njena pot je bila pot propadanja. Ponoči je prihajala na ladje, se vdajala pijanim mornarjem, kočijajem in ljubimkama z dijaki. Kdo jo je okužil, sama ne ve. Poslali so jo v bolnico.

× **Izumirajoči jezik.** Švica nima samo treh narodov, temveč prav za prav štiri. Poleg Nemcev, Francozov in Italijanov so še tudi ostanki Ladincev ali Retoromanov. Ta jezik se govori v delu Graubündena, vendar se število pripadnikov tega naroda vedno bolj krči. Doslej so bile v več krajih, med drugim v St. Moritzu, šole dvojezične. Starši so mogli po svobodni volji pošiljati svoje otroke v nemški ali ladinski razred. Toda število otrok, ki se prijavljajo v ladinske razrede, se stalno manjša. Skušali so se ti razredi ohraniti tako, da so sprejemali vanje italijanske otroke, s čimer pa italijanski starši niso bili zadovoljni. Sedaj so v St. Moritzu ukiniteli ladinske razrede in se ves pouk vrši v nemškem jeziku. Samo v višjih razredih se še nekaj ur uči ladinsčina, vendar skoro samo za poznavanje ladinskih pesmi.

× **Zakaj ženske toliko govorijo?** V pariških listih se je zadnje čase razvilo živahno razpravljanje, zakaj ženske mnogo več brbljajo kakor moški. Javilo se je tudi par znanstvenikov. Eden

izmed njih dokazuje, da brbljanje ne utruja žensk tako kakor moških, ker imajo ženske mnogo krajše rdeče žile, ki pri govorjenju igrajo veliko vlogo. Enako je tudi pri otrokih, ki iz istega razloga lahko neumerno kričijo, prepravajo in se emirijo. Neki drugi znanstvenik dokazuje, da na žensko nobena stvar ne učinkuje tako globoko kakor na moškega, to se pravi, da moški vsak pojav prerešeta v možganih in razmišlja o njem, dočim pri ženskah učinkuje le prvi vpliv, vse ostalo razmišljanje pa opravijo z jezičkom namesto z možgani. Tretji znanstvenik je ženskega spola — zdravnica, ki ogorčeno zatrjuje, da ženske sploh niso nič bolj brbljave kakor moški. A njen mož, istotako doktor, objavlja istočasno svoje mnenje in pravi: «Zakaj so ženske bolj jezične kakor moški? Zato, ker so pač ženske. Če bi jezička ne bilo, bi med obema spoloma ne bilo dosti razlike! ...» Ta mož že ve, kaj je zapisal.

× **Strašne številke iz svetovne vojne.** Statistični urad v Washingtonu je izračunal, da je svetovna vojna «koštala» 247 milijard in 129 milijonov dolarjev, od čigar je antanta potrošila 163 milijard in 782 milijonov, centralne sile (Avstrija, Nemčija itd.) pa 83 milijard in 347 milijonov. Še strašnejše so številke vojnih žrtev. Antanta je imela pod orožjem okrog 42 milijonov, a centralne sile okrog 23 milijonov mož. Po številu vojnih žrtev je dognano, da povprečno na vsakih 8 vojakov pride po 1 mrtev in na vsake 3 po 1 ranjen. Skupno je bilo okrog 29 milijonov mrtvih in ranjenih. Nemčija je imela razmeroma največ mrtvih: 1,773.000. Za njo Rusija 1,703.000, nadalje Francija 1,357.000, Avstro-Ogrska 1 milijon 200.000, Anglija 908.371 in Italija 650.000. Najmanj mrtvih je imela Amerika, ki je izgubila 50.280 mož, torej 1 odstotek svojega vojaštva. Največ ranjenecv pa je imela Francija (5072 odstotkov), Avstrija (4615), Rusija (4125) itd. Kot razvidno, se navedeni podatki predvsem tičejo veselih. Toda splošno ugotovljeno je obenem, da sta najtežje žrtve v vojni prestali Srbija in Belgija, ki nista utrpeli škode samo v armadi, marveč nad vso deželo in domalo nad vsem prebivalstvom.

× **Razprava proti morilcem Matteottija v Italiji.** Našim čitateljem je že gotovo znano, da so lansko leto fašisti na zverinski način umorili Matteottija, voditelja socialistične stranke v Italiji. Razprava proti njegovim morilcem se bo pričela v začetku prihodnjega leta in obeta biti zelo zanimiva. Trajala bo dalje časa glede na obsežen material, kajti spisi o preiskavi obsegajo do danes že 20.000 strani. Izpovedi prič, katerih je bilo zaslišanih okrog 500, so napisane v štirih debelih vezanih zvezkih.

× **Amundsen se zopet pripravlja na polet na severni tečaj.** Predsednik norveškega letalskega društva je te dni izjavil, da znaša proračun za novo Amundsenovo polarno ekspedicijo okrog poldrugi milijon norveških kron. Američan Ellsworth se je ponudil, da Amundsenu dá na razpolago 100.000 dolarjev, kar znaša pol milijona norveških kron, toda le pod tem pogojem, da se ekspedicija imenuje «Ekspedicija Amundsen-Ellsworth». Amundsen bi moral leteti pod norveško zastavo in edino Ellsworth bi bil njegov spremljevalec. Ostali znesek za ekspedicijo bodo dali razni časopisi in pa norveška vlada. Finančna stran cele ekspedicije je torej zasigurana. V nekaj dneh odide iz Osla poseben delavski oddelek na Spitzberge, da pripravi vse potrebno za odhod Amundsenove ekspedicije na severni tečaj.

× **Zgradba, ki stane 17 milijonov dolarjev (950 milijonov dinarjev).** Newyorški trgovec z nepremičninami Hecksher je kupil pred kratkim hišo, za katero je plačal 17 milijonov dolarjev, kar celo v Ameriki velja kot nečuvvena svota. Hiša pa ima 32 nadstropij in je bila last Morgenthaua, bivšega ameriškega poslanika v Carigradu. Vsako leto prinaša ta hiša okoli dva milijona dolarjev dohodkov od najemnine in bo kipec lahko tako najkeseje v desetih letih imel povrnjeno izplačano vsoto.

× **Nova prerokovanja.** Po svetu se oglašava vedno več novih prerokov, ki si s svojim več ali manj razvitim darom govora pridobijo mnogo pristašev. Te dni se je pojavil na Angleškem neki pastor, ki je na zaključni seji cerkvenega kongresa v Chichesteru izjavil, da ni več daleč ponoven prihod Kristusa na svet. Kristus bo ljudi odvrčal od brezvestva, ki se širi v vedno večjem razmahu. Zveličar da jih bo kot dobri pastir zopet privedel v naročje matere cerkve. Toda pastorjevo prerokovanje je bilo sprejeto s tako majhnim navdušenjem, da ni več nadaljeval svojega prerokovanja.

× **Turško ženstvo.** Modernizacija turškega ženstva se nadaljuje. Povsod po Turčiji se opaža, da turške žene opuščajo pajčolan, in v Carigradu je že bila celo tekma za najlepše ženske noge. Ta tekma je bila za Turčijo nekaj povsem novega in priglasila so se samo štiri dekleta. Priredili so v Angori tudi javen ples, na katerem je plesalo več turških žena. V Carigradu so žene plesale že dve leti, ne da bi jih kdo kritiziral, toda v glavnem mestu Angora do sedaj še ni javno plesala nobena žena. Žensko krilo je Turkinjam prej popolnoma zakrivalo noge, sedaj pa si odličnejše Turkinje nabavljajo moderno kratko krilo.

× **Domisljanje blaznega pisatelja.** Znani nemški pisatelj, šestdesetletni Emil Peschkan, trpi že dalje časa na domisljanju, da ga vse zasleduje in preganja. Domisljal si je, da se je celo njegova lastna obitelj zarotila proti njemu in da ga želi spraviti s sveta, da bi tako najprej prišla do dedščine. V tej strašni domisljiji je pisatelj ono noč zlezal previdno iz svoje sobe ter zažgal lastno vilo na štirih straneh. Žena in otroci so se rešili s skoki skozi okno, k sreči pa je takoj dospela na mesto tudi požarna brambora, ki je ogenj udušila. Vila ni mnogo poškodovana. Požigalca so odpravili na policijo, kjer pa je samo izjavil, da je hotel zažgati «razbojniško gnezdo». Policija je takoj uvidela, da se je nesrečnemu možu omračil um in ga je oddala v zdravilišče za umobolne, od koder se utegne povrtni zopet duševno in telesno čil.

× **Kače z dvema glavama** niso nikaka redkost in je tudi «Domovina» nedavno celo objavila sliko takega nestvora. Toda posebno pažnjo je uživala velika dvoglava kača, ki je bila vse letošnje poletje na ogled v živalskem parku v Njujorku. Kačo so ujeli spomladi v sanem Njujorku, ko se je ravno vlekla preko neke stranske ulice. Čuvar njujorskega životinjskega parka pripoveduje o tej kači: «Zares čudno je bilo pred vsem to, da smo kačo našli sredi tako velikega mesta kakor je Njujork, ne da bi jo bil kdo prej ubil. Bržčas se je hranila z ličinkami in glistami. Pri nas v ujetništvu smo jo krmili z mladimi miškami in se je zelo dobro redila. Kajti bila je požrešna z obema glavama, ki sta se včasih med seboj stekli in sta jezička sikala drug proti drugemu. Stara je mogla biti ta kača kako poldrugo leto. Da se ne bi preveč odebela in da ji ne bi hrana preobilo zastajala v telesu, smo najprej nakrmili eno glavo, nato drugo. Med obe glavi smo vedno morali postaviti lepenko, da desna ni videla, kaj počenja leva. Vsa ta pozornost in nega pa vseeno ni nič pomagala. Kača je pred mesecem na lepem poginila. Zdaj jo imajo nabasano v muzeju.»

× **Novine v Ameriki.** V Zedinjenih državah se dnevno tiska in čita ogromna množina vsakojakih novin in časopisov, katerih sedaj izhaja 22.000. Tedenska glasila (kakor je naša «Domovina») so tiskana v skupnem iznosu v 22 milijonih izvodov, dočim imajo dnevnik preko 33 milijonov izvodov skupne naklade. Obseg novin se vedno veča. Samo v lanskem letu je bilo v Zedinjenih državah za novine potrošenih 3 milijone ogromnih bal papirja. V Zedinjenih državah je pač naravna stvar, da vsak človek čita dnevno ne samo ene, temveč tudi po več novin. Zato pa Amerikanci tudi kaj razumejo!

× **Založna nesrečnega zakona** se je te dni dogodila v Bratislavi (Českoslovaška). Nadporočnik Riha te zadnje mesece bil silno nesrečen s

svojo ženo, katero je kot legijonar ob koncu vojne dovedel s seboj iz Rusije. Žena je živčno bolehalo in je moža neprestano mučila z izpadi ljubosumnosti, če tudi za to ni imela nikakega povoda. Minulo soboto zvečer je zopet strahovito rogljala. Ker se je mož hotel tega otresti in se podati v kavarno, se je žena s kuhinjskim nožem pogrnala za njim ter mu zadala tako globoko rano, da se je mož hipoma zrušil v krvi. Prepeljali so ga naglo v bolnico, kjer je še v poslednjih izdihljajih skušal olajšati ženino krivdo navajajoč, da ga je žena zadela slučajno, ne pa z ubijalskim namenom. Nato je preminul. Ženo so seveda aretirali, toda ker je njeno živčno stanje osobito zdaj po storjenem činu popolnoma razdrapano, so jo morali oddati v bolnico, kjer kaže že popolne znake blaznosti.

ZDRAVSTVO

HRANITEV DOJENČKA.

Da segrejete mleko za dojenčka do pravilne hranilne toplote, postavite steklenico v skledo tople vode in glejte, da bo voda segala višje kakor mleko v steklenici. Vodo segrejte, pa ne toliko, da bi vrela. Da preizkusite toploto mleka, ga zlijte nekoliko na površino svoje roke. Če je prijetno toplo na vaši koži, bo pravilno za

otroka. Če je mleko prevroče, postavite steklenico pod tekočo mrzlo vodo.

Ko otrok pije, ga držite v naročju, tako da bo njegova glava počivala na vaši roki. Steklenico držite tekom vsega hranjenja tako, da je vrh steklenice neprestano poln. To mleko v vratu steklenice prepreča, da bi se sesal zrak skozi cuzelj. Dajte otroku priliko, da cuzelj primerno zgrabi.

Hranjenje naj bi trajalo približno dvajset minut. Če se otrok obira pri jedi, umaknite za trenutek cuzelj. Storite to večkrat tekom hranjenja. Če bi bil pa otrok zaspan, ga imejte čujčega, dokler ne bo vsega popil. Če pa vkljub temu zaspi, mu odvzemite steklenico ter mu je ne dajte do prihodnjega hranjenja.

ŽENSKI VESTNIK

POSTREŽBA GOSTOV.

Niso vsi enako premožni in ne morejo vsi enako postreči gostom, ki pridejo na obisk. Zato se pač mora vsakdo ravnati po tem, kakor mu sredstva dopuščajo. V naslednjem prinašamo nekaj navodil, kako se je ravnati pri postrežbi gostov:

Dolžnost hišne gospodinje bodi, da nudi hrano gostom in tudi domačinom na kar najlepši način, zlasti ob kaki slovesnejši priliki. Vendar pa naj gospodinja pazi, da pri tem nikoli bahavo ne preobloži mize, ker s tem ne doseže svojega namena.

Miza, nagromadena z dragocenimi posodami, obsežnimi vazami in ogromnimi, pestrobojnimi šopki, na vse mogoče načine in oblike zgubanimi prti in servietami, ne ugaja človeku, ki ima dober okus. Vrhu tega pa še stane obilo truda. Mična preprostost, združena z dobrohotno postrežljivostjo, napravi na vsakega gosta vedno najboljši vtis.

Soba, ki jo uporabljate za obednico, bodi pred vsem zelo svetla in snažna. Ob stenah se postavijo manjše skupine cvetlic. Ob steni, v bližini jedilne mize, poišči tudi pripraven prostor za manjše mizice, na katerih stojijo razni kompoti, torte in podobne jedi pripravljene, da z njimi postrežeš. Seveda, ako moreš to storiti, kajti večini pri nas si ni mogoče privoščiti takega luksusa, ali vsaj ne prepogostokrat.

LEPOTILNA SREDSTVA V STARIH ČASIH.

Najnovejša izkopavanja ameriških starinoslovcov v Tunisu blizu razvalin, kjer je nekoč bila stara Kartagina, so dovedla do presenetljivih najdb, ki pričajo o takratni prosvetljenosti bogatega trgovskega naroda Puncev. Odkrili so hiše, visoke sedem nadstropij, ki so bile zgrajene več stoletij pred Kristovim rojstvom. Nekaj teh zgradb je bilo zelo visokih in zidanih iz neke vrste betona. Do nadstropij se je prišlo po stopnicah, ki so bile narejene ob zunanji strani splotja. Ta del stare Kartagine je bil popolnoma pokopan v pesku in se je zato razmeroma dobro ohranil.

V stanovanjih so naleteli na vsakovrstne naprave in tako tudi na lepotilni salon, v katerem so se lepotičile sodobnice Hamilkarja in Hanibala. Ta damska soba je vsebovala posodice z oljnim oljem, s katerim so drgnile dame svojo kožo, da bi jo obdržale prožno in mehko. Potem so našli skodelice z neko živo-rdečo barvo, ki je služila za barvanje las. Druge skodelice so vsebovale prašek, narejen iz korenin lilij, ki so ga kartaginske lepotice vporabljale kot puder za svojo temno kožo, da bi jo napravile svetlejšo. Našli so tudi dišave, katere so takratne modne dame zlivale v vodo za kohanje, in barvila, s katerimi so si ženske barvale ustnice, da so jim dajale živejšo rdečo barvo.

Žensko lepotičenje torej ni nič novega. Značilno je, da niti dandanašnje barvanje las ni nikaka nova moda. Pšenični lasje so bili zlasti v

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljene romane „JUTRA“

Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Pater Kajetan

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti 2 Din več.

Tigrovi zobje

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

JEAN DE LA HIRE:

Lucifer

Fantastičen roman v VI. delih. Cena broširano Din 45.—, vez. Din 55.—, po pošti Din 2.— več.

FEREAL CUENDAS

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije. Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF: ———

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvoločnost in nenavno življenje papeža Aleksandra VI., ujevovega sina Cozarja in hčerke Lukrecije Borgije. Broširano Din 30.—, vezano Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE:

Gusarji

Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju. Cena broš. Din 20.—, vez. Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER: ———

Blagajna velikega vojvode

Roman. Broš. Din 15.—, vez. Din 25.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER: ———

Prigode gospoda Collina

Saljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

Kupite se naročajo pri upravnistvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

starem Rimu modna barva. Cesar Neron se je zaljubil v pšenične lase svoje Popeje, jih opeval v zelo slabih pesmih in jih česal z zlatim glavnikom. Vse njene izpadle zlate lase je dal vdlati v zlato. Galantnim Rimljanem je to Neronovo kavalirstvo baje zelo ugajalo.

Kuhana svinjina s hrenom. Razreži dva kilograma mesa od vrata ali reber na koščke, posoli ga in daj v dobro položčen lonec; prideni tudi košček korenja, peteršilja, zelene, pol čebule, dva zrna česna, lorberjev listič, vršiček timeza, limonove lupine in nekaj zrn celega popra. Nato prilij toliko vode in kisa, da je meso pokrito, pokrij ga in pusti počasi vreti približno poldrugo do dve uri. Ko je meso že precej mehko, ga odkrij ter pusti še nekaj časa odkritega vreti, da se sok bolj vkuha. Deni ga v skledo ter ga potresi po vrhu z nastrganim hrenom ali drobno zrezanim drobnjakom. Ali pa napravi malo bledorumenega prežganja ter ga prideni k mesu; vse drugo napravi kakor prej.

V snegu pečena jabolka. Drobna jabolka olup, pri pečju izreži koščke jabolka ter jih pokladaj v stran. Iz srede pa izkroži peške in jih odstrani. Potem malo prevri jabolka in izrezane koščke v vodi s sladkorjem, cimetom in limonovo lupino, nakar jih ocedi. Nato jih nadevaj z marelično marmelado ter jih zamaši z izrezanimi koškami. Pomoči jih v snegu, zmešan s sladkorjem, in jih visoko naloži v skledo, v kateri jih nameravaš dati na mizo. Potem jih še bledorumeneno speci v ohlajeni pečici ter daj s sladkorjem potresena na mizo.

Čiščenje steklenic. Kadar se steklenice izprazni, se navadno kar z ostankom vina položijo v kot, tako da se ostanki skisajo in prisušijo na steklo. Pravi vinogradnik pa mora izpraznjene steklenice takoj izprati ter jih umite in posušene postaviti na svoje mesto. Kadar pride čas, da se steklenice zopet napolnijo, zadostuje da jih samo malo izplahneš. Stare kupljene in sploh nesnažne steklenice, v katerih se je nahajala neznana tvarina, se morajo dobro očistiti in oprati na naslednji način: Nalij v kakšen kotel vode, v katero nasuj pepela in daj potem to mešanico prevreti in vanjo potopiti steklenice. Pazi le, da boš počasi vlagal vanjo steklenice, ker sicer popokajo od vrele vode. Ta tekočina bo odločila vso nesnago. Nato je treba steklenice izmisti v čisti vodi. Ako so steklenice umazane od olja in se nameravajo uporabljati za vino, je treba v vsako vsuti pest pepela, nato priliti počasi vroče vode ter nekaj časa tresti. Končno jih umij s čisto vodo. Ako so še nesnažne, ponovi pranje na opisani način.

Čiščenje srebrnine. Srebrnino dosti lažje očistimo, če pridenemo vrelj vodi žličico soli in pešivnega praška, ter s tem umivamo.

Olajšanje zabivanja žebeljev. Preden zabijete žebelj v les, ga pretisnite skozi kos mila. Tako ga boste veliko lažje zabili in tudi les ne bo razpokal.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Lepa nevesta.

Evlalija: «Roza, zakaj se pa tako belo šminkaš, da si kakor smrt?»

Roza: «Moj ženin danes odpotuje, pa moram biti bleda, ker sicer ne bo verjel, da sem žalostna zaradi njegovega odhoda.»

Neenaka mera.

Trgovec: «Držite, držite tatiča!»

Evlalija: «Pustite siromaka, ki je tako beden in strgan.»

Trgovec: «Meni je prav, saj je Vam odnesel torbico.»

Evlalija: «Kaj? Mojo torbico? Primito lo-poval!»

Bitka pri Voctari.

Cesar Franc Jožef je pred vojno v nekem češkonemškem kraju inspiciral tudi veteransko društvo. Na povratku vpraša komornika: «Kedaj je bila bitka pri Voctari?»

Komornik ni vedel, ugibal pa je, da je moralo to biti 1866. v Italiji.

Šele pozneje so prišli na to, kaj je bilo z bitko pri Voctari. Cesar se je namreč pri pregledovanju veteranov ustavil pred možakom, ki je imel globoko brazdo pod levim očesom. «In welcher Schlacht?» (V kateri bitki?) vpraša kratko.

Možak, Čeh, strumno odgovori: «To je »vod stary' (od »ta stare' je, žene).»

In tako je siromak Frančišek Jožef ugibal, kedaj je izgubil do sedaj mu neznan bitko pri Voctari.

Mali klepetavec.

Tonček je spremljal svojo mater, idočo na poset h gospe Evlaliji, ki je praznovala god. S sabo sta nesla lep šopek cvetlic. Gospa Evlalija se je pristrčno zahvalila za cvetlice in menila, da ni bilo potrebno delati si toliko stroškov za šopek.

Na te besede je Tonček hitro pripomnil: «Saj mama ni dala za to cvetje niti pare. Včeraj so ji ga prinesli za rojstni dan.»

Avtomobilski strokovnjak.

Janez: «Ali si že kdaj razdril avtomobil na komade?»

Jože: «Že, že.»

Janez: «In si ga zopet skušal sestaviti?»

Jože: «Skušal, pa ni šlo. Niti mehanik ga ni mogel zopet sestaviti.»

V dijaškem zavodu.

Ravnatelj (pred kosilom): «Kdor bo pojedel največ krompirja, bo dobil največji kos mesa.»

Dečki so se razveselili te obljube in neustrašeno otepali krompir. Čez nekaj časa je ravnatelj zopet vprašal: «Kdo se je najedel do sitedga?»

Dečki: «Jaz, jaz, jaz.»

Ravnatelj: «No, potem je v redu, meso pa bomo shranili za jutri.»

Ni razumel.

Mali Jožek je ves v solzah prišel v šolo. Učitelj ga vpraša: «Zakaj jočeš?»

«Janezek mi je razbil na glavi dežnik,» je zavjaval Jožek.

«Kaj je to, Janezek?» se je razjezil učitelj. «Ti si razbil na Jožkovi glavi dežnik?»

«Nič ne dene, gospod učitelj, dežnik je bil itak star in ni bil nič vreden.»

Visoki strop.

Javorjev Matija je obhajal svoj rojstni dan. V ta namen se ga je pošteno navlekel in domov grede je obležal na trati, nedaleč od doma.

Ko se je prebudil, je videč nebo nad sabo v svitu vzhajajoče zarje vzkliknil: «O, presneto je danes strop moje sobe visoko nad menoj!»

Rešitev.

V strahu pred mrtvoudom se je Racarjev Nace podal k zdravniku, trdeč, da ga boli vsa leva stran, zaradi česar je hotel vedeti, ali ga bo zadela kap.

«Položaj je lahko nevaren,» je menil zdravnik. «Ali res?» se je prestrašil ter je siloma potisnil levo roko v desni rokav.

«Kaj pa delate?» je osupnil zdravnik.

«Rešujem, kar se še dá rešiti,» mu je odgovoril.

Zaspani Francek.

Francek je bil v nekem deškem zavodu. Sluga tega zavoda je vsako jutro zbudil učence z besedami: «Hvaljen Jezus in Marija!» Učenci pa, ko so se zbudili, so odgovarjali: «Na vse veke amen!»

Nekega jutra se Francek ni takoj zbudil. Ko se je sluga vrnil v spalnico, ga je našel spečega, začel ga je zato tresti in je zaklical vanj: «Doklej misliš spati?»

«Na vse veke amen!» je odgovoril Francek napol v spanju.

Naravno.

Posestnik Kokar se je prepiral s sosedom, kdo je pametnejši, njegov pes ali njegov sosedov konj.

«Ali veš, kako te je zadnjič tvoj vranec vrgel na tla?» mu je oponesel.

«Seveda me je vrgel in sem padel na tla,» mu je sosed odgovoril, «toda pomisli, v zraku vendar nisem mogel obviseti.»

V šoli.

Profesor: «Kako najlaže ugotovimo, če je kak predmet iz zlata ali srebra?»

Študent Peter: «Ako ga nesemo v zastavljalnico.»

Premetenka.

Mož: «Praviš, da te je Evlalija zmerjala? Takoj jo grem tožit.»

Uršula: «Nikar, možek, kupi mi rajše novo obleko, to jo bo mnogo bolj jezilo.»

Važno vprašanje

pri sedanjem nezanesljivem vremenu je zaščita telesa od škodljivih posledic zazebe. Že pri manjih bolečinah v udih, glavi ali križu, pri znakih nahoda se ne sme lahkomisljeno čakati, temveč treba poskušati takoj ono bolečino olaj-

šujoče domače sredstvo, katero so radi in razno- vrstno uporabljali že naši roditelji in dedje, po- posebno pri revmatičnih bolečinah. To že celih 27 let priljubljeno domače sredstvo in kosme- tikum je Fellerjev blagodišeči «Elsaflujd». Drgnenje in umivanje z Elsaflujdом lajša bo- lečine, krepi in osvežuje mišice in živec, stori neobčutiljivim proti mrzlemu zraku. Odznotraj in

odzunaj mnogo močnejši in izdatnejši kot fran- cosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63— Din; 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice 99— Din; 36 dvojnatih ali 12 velikih specialnih steklenic za 250— Din, že obenem z zabojem in poštino razpošilja po po- vzetju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donjoj, Elsatrg 360, Hrvatska.

Nevljuden soprog.

Zena, vsa razjarjena, reče možu: «Tako me jeziš, da bi kar iz kože skočila.»

Mož: «To ti pa prav rad verjamem, ker iz take stare kože, kakor jo imaš ti, bi vsak osel rad skočil.»

Zadovoljen.

Predsednik sodišča: «Sodišče Vas je obsodilo na pet let ječe. Ali se boste pritožili?»

Potepuh: «Čemu neki! Vesel sem, da pet let ne bom imel opravka s sodniki.»

Prevzdignil se je.

Zdravnik: «Od česa se Vi tako tresete?»

Bolnik: «Prevzdignil sem se.»

Zdravnik: «Kaj ste pa vzdigovali?»

Bolnik: «Polne kupice.»

Vzrok žalosti.

Gospa kuharici: «Mamica, kje pa tiči prav za prav vzrok Vaši žalosti?»

Kuharica: «Pri štirinajsti kompaniji, milost- ljiva...»

Sprememba priimka.

«Veš, poprej sem se imenoval Volk, potem pa sem dal priimek spremeniti.»

«Tako? Kljub temu ostaneš isti.»

Gorje.

Milostiva, katere bodoči zet jo je baš zapustil, je vprašala služkinjo: «No, Neža, kaj vam je dal gospod?»

Neža: «Poljub, milostljiva gospa.»

Delaven občinski odbornik.

V Zabji vasi so imeli v občinskem odboru samo enega klerikalnega odbornika, na kate- rega je župnik stavil vse svoje nade. Nekoč se je razvil med odbornikovo ženo Špelo in njeno pri- jateljico naslednji razgovor:

Špela: «Odkar je moj mož občinski odbornik, ne zatisne nobeno noč po občinski seji očesa.»

Prijateljica: «Kako to? Ali se pri razpravah tako razburi?»

Špela: «Kaj šel! Moj mož se namreč pri seji tako naspi, da ponoči ne more več spati...»

Pri policiji.

«Zakaj denarnice, ko ste jo našli, niste vrnili?»

«Bilo je sinoči že pozno.»

«Pa bi jo vsaj danes jutraj vrnili.»

«Bilo je prepozno, ker je bila že prazna.»

Cvetlice v raju.

Janko in Milica sta uživala v medenih tednih po poroki nedopovedljivo zakonsko srečo. Po ves dan sta bila skupaj pri delu in celo v sanjah po- noči sta mislila drug na drugega.

Glede na nepopisno srečo zakonskega življenja si je Milica domisljala, da se nahaja v raju in neke tihe noči se je v sanjah predstavila v čudežno lep kraj s čarobnimi vrtovi. Po čarobnih livadah so se igrali duhovi in eden se ji je pridružil kot spremljevalec ter jo je vodil po neskončno lepih prostorih.

Prišla sta do cvetličnega vrta in Milica je pro- sila spremljevalca, če sme utrgati nekaj cvetic, katere ponese za spomin z nadzvezdnih poljan.

Angel ji je dovolil in mlada ženica je trgala cvetko za cvetko, ter jih je povijala v šopek, pri- jetno duhteč.

Nenadoma se je prebudila. V istem hipu ji je izginil raj, božal pa jo je Janko po licu.

«Miruj že vendar enkrat!» jo je prosil z rahlo nejevoljo.

«Kaj sem ti storila? Saj sem bila v raju, kjer sem trgala cvetlice, da ti jih prinesem za spomin. Oh, zakaj si me prebudil!»

«Nisem mogel vzdržati. Vse brke si mi hotela poruvati...»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Sv. Lovrene v Slovenskih goricah. Po novem tiskovnem zakonu nemogoče priobčiti.

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsa flujd, da, samo «Elsaflujd»! To že skozi 27 let priljubljeno do- mače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo od- znotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Um- ivanje in drgnjenje z Elsaflujdом krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehlaj- enju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje pri- poročajo Fellerjev «Elsaflujd». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

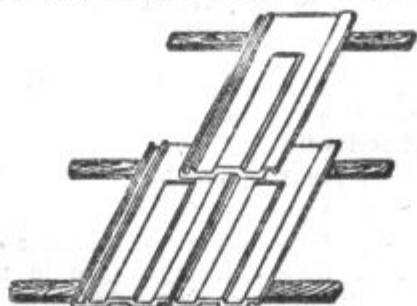
Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubliani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge obrestuje po dogo- voru. Podeljuje proti dobremu poročtvu oseone, trgovske in obrtne, po- sebno kratkoročne kredite.

Miklošičeva c. 13

Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubliani

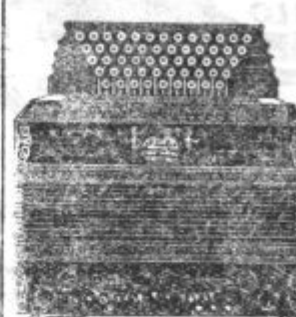
prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše preiz- kušene modele strešnikov, s eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovec (biber) in

zidno opeko.

Stekleni strešnik stalno na zalogi.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!

Kolor želi imeti **HAR- MONIKO**, bodisi sloven- sko, nemško ali gromatiš, naj jo naroči pri

F. Kuclerju, izdelovalcu harmonik na Drenovem griču pri Vrhniki.

Ta iz slovalec harmonik jamči za vsako harm- niko, izdelano pri njem, dve leti; vsa popravila izvršuje točno, solidno in v najkrajšem času, majhna popravila pa

takoj. Stare harmonike zamenjava z novimi -proti do- placilu. V zalogi ima vedno tudi harmonike, ki jih iz- deluje tvrdka **F. Lubas & sin.** 86

Za odgovor naj se priloži vselej pisemska znamka.

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši cen., kakor vsako let, veda v zalogi. Kupim tudi **surovi in stop- ljeni lej** in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

JOS BERGMAN, Ljubliana, Poljanska cesta 85.

Hlapce,

dobre in zanesljive, za prevašanje lesa iz gozda

sprejme takoj 84

uprava lesne industrijske družbe s o. z. „JEZERSKO“ v Kokri.

KRONE ZILE

si zavarujete s pat. **antivarix**

obvezo. Cena 150 Din. 81

Naročila:

M. BARTL, Ljubliana, Stritarjeva ulica 2.

J. STJEPUŠIN
SISAK
priporočila 9
boljše tamburice, strune, par- titure, šole in ostale potreb- ščine za vsa glasbila
Odlikovano na pariški izložbi

Ceniki franko